

ROMÂNIA

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Palatul Parlamentului

Calea 13 Septembrie nr. 2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725 București 40, România

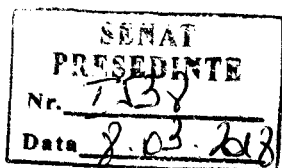
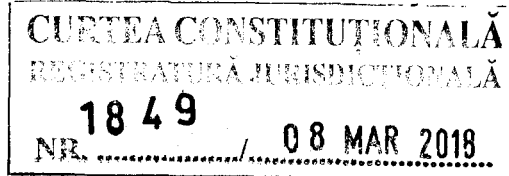
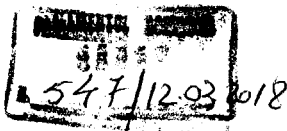
Telefon: (+4) 021.414.21.26

Fax: (+4) 021.414.21.39

Internet: <http://www.ccr.ro>

E-mail: pres@ccr.ro

Dosarul nr.91A/2018

Domnului

CĂLIN CONSTANTIN ANTON POPESCU-TĂRICEANU

PREȘEDINTELE SENATULUI

Vă comunicăm, alăturat, în copie, Decizia Curții Constituționale nr.67 din 21 februarie 2018, definitivă și general obligatorie, prin care Curtea Constituțională respinge, ca inadmisibilă, obiecția de neconstituționalitate privind dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, obiecție formulată de 51 de deputați, dintre care 50 aparținând grupurilor parlamentare ale Uniunii Salvați România, Partidului Mișcarea Populară, Partidului Național Liberal și minorităților naționale, precum și un deputat neafiliat.

Vă asigurăm de deplina noastră considerație.

PROF.UNIV.DR. VALER DORNEANU

ROMÂNIA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosarul nr.91A/2018

DECIZIA nr.67
din 21 februarie 2018

**referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru
modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară**

Valer Dorneanu	- președinte
Marian Enache	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel-Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Mihaela Senia Costinescu	- magistrat-asistent șef

1. Pe rol se află soluținarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, obiecție formulată de un număr de 51 de deputați, dintre care 50 aparținând grupurilor parlamentare ale Uniunii Salvați România, Partidului Mișcarea Populară, Partidului Național Liberal și minorităților naționale, precum și un deputat neafiliat, în temeiul prevederilor art.146 lit.a) din Constituție și art.15 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

2. Cu Adresa nr.21584 din 22 ianuarie 2018, Secretarul General al Camerei Deputaților a trimis Curții Constituționale sesizarea formulată, care a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.481 din 22 ianuarie 2018 și constituie obiectul Dosarului nr.91A/2018.

3. **În motivarea sesizării de neconstituționalitate**, autorii obiecției fac, în primul rând, precizări cu privire la admisibilitatea acesteia sub aspectul respectării termenului de sesizare a instanței constituționale. Întrucât prezenta sesizare a fost depusă peste termenul prevăzut de lege, la o dată ulterioară celei de

22 decembrie 2017 când s-a împlinit acest termen, „ca urmare a imposibilității obținerii numărului minim de susținători în cadrul termenului prescurtat”, autorii solicită „a se avea în vedere jurisprudența îndelungată și constantă a Curții Constituționale în sensul primirii spre soluționare a sesizărilor de neconstituționalitate *a priori* formulate între data expirării termenului și data promulgării legii de către Președintele României”. Autorii invocă Deciziile nr.767/2016, nr.89/2017, nr.718/2017, nr.975/2010 și nr.1612/2010, în care Curtea Constituțională a stabilit că „termenele cuprinse la art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992 au un caracter de protecție pentru titularii dreptului de sesizare a instanței constituționale, astfel încât nu există nicio sancțiune dacă instanța constituțională este sesizată după expirarea acestora. În exercitarea controlului *a priori* de constituționalitate, esențial este ca legea să nu fi fost promulgată la data înregistrării sesizării la Curtea Constituțională”.

4. Pentru aceste considerente și în contextul în care, la data depunerii sesizării, Președintele României nu a promulgat încă Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, autorii solicită primirea sesizării și soluționarea fondului acesteia.

5. Pe fondul obiecției, autorii formulează atât critici de neconstituționalitate extrinsecă, cât și intrinsecă.

6. Cu privire la *criticile de neconstituționalitate extrinsecă*, arată că, din interpretarea prevederilor regulamentelor parlamentare, rezultă că, în privința proiectelor trimise la comisiile speciale comune, art.8 alin.(1) din Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului realizează o distincție clară între proiectele care constau în „avizarea unor acte normative complexe” sau în „alte scopuri” și cele care presupun „elaborarea unor propuneri legislative”, stabilind în mod expres că numai cele din urmă sunt scutite de analiza altor

comisii, motiv pentru care toate celelalte, în lipsa unor prevederi contrare, trebuie înaintate inclusiv comisiilor permanente competente ale celor două Camere.

7. Din analiza obiectivelor Comisiei speciale comune, astfel cum au fost enunțate în Hotărârea Parlamentului nr.69/2017, precum și a rapoartelor care au fost prezentate Birourilor permanente ale celor două Camere, rezultă că ipoteza de lucru nu este aceea a avizării unor acte normative complexe, întrucât această operațiune presupune analizarea urmată de exprimarea unei opinii pro sau contra cu privire la acte normative aflate în procedura parlamentară, iar nu modificarea ori completarea acestora.

8. Or, prin instituirea în beneficiul Comisiei speciale comune a unei competențe generale de a examina, modifica și completa toate actele normative cu incidență asupra justiției, a fost eliminată din competența comisiilor juridice permanente ale Camerei Deputaților și Senatului, așa cum este aceasta stabilită pe cale regulamentară, dezbaterile inițiativelor și proiectelor legislative existente sau viitoare cu incidență într-un întreg domeniu de reglementare ce ținea de competența lor exclusivă. Restrângerea competenței comisiilor permanente în favoarea unei singure comisii speciale comune încalcă principiul conform căruia dezbaterile parlamentare a unui proiect de lege sau a unei propuneri legislative nu poate face abstracție de evaluarea acesteia în plenul ambelor Camere ale Parlamentului, care este posibilă numai atunci când organele de lucru interne ale fiecăreia se pot exprima cu privire la conținutul respectivelor proiecte de lege sau propuneri legislative, aspect fundamental pentru respectarea **principiului bicameralismului**.

9. Conform jurisprudenței, Curtea Constituțională a considerat că nu poate decât să constate că anumite hotărâri ale Parlamentului și/sau anumite prevederi din regulamentele Parlamentului sunt neconstituționale, lipsindu-le, astfel, de efecte juridice. Autorii obiecției susțin că „această interpretare conferă

însă o garanție insuficientă a respectării Constituției și în prezent își arată limitele mai mult decât oricând, deoarece eficiența sa depinde în totalitate de buna credință cu care partidele politice care dețin puterea interpretează și aplică regulamentele Parlamentului. Astfel, în situația în care coaliția aflată la guvernare profită de majoritatea vremelnică pe care o are la dispoziție pentru a legifera în mod abuziv, cu încălcarea flagrantă a normelor de procedură parlamentară, Curtea Constituțională nu dispune de niciun mijloc concret de a-și exercita îndatorirea fundamentală de garant al supremației Constituției, iar partidele de opoziție nu pot complini această lipsă, fiind ținute de principiul pe care doctrina l-a consacrat în mod sugestiv „*majoritatea decide, opoziția se exprimă*”. Aceste derapaje nu pot fi oprite decât printr-o intervenție a Curții Constituționale, care ar crea totodată un precedent important, de natură să responsabilizeze legiuitorul în exercitarea activității sale viitoare”. Prin urmare, „având în vedere gravitatea contextului actual, în care coaliția aflată la guvernare încearcă să modifice legile justiției într-un regim de maximă urgență, fără dezbateri publice sau parlamentare propriu-zise și cu ignorarea punctelor de vedere contrare exprimate în mod constant de Consiliul Superior al Magistraturii, adunările generale ale instanțelor și parchetelor, organizațiile profesionale reprezentative ale judecătorilor și procurorilor, majoritatea magistraților în funcție, Uniunea Europeană, Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii etc., care au arătat că unele amendamente propuse subminează independența puterii judecătorești”, autorii sesizării consideră că „Curtea Constituțională ar putea decide să-și schimbe jurisprudența în această materie”.

10. Cu privire la încălcarea principiului respectării legii, consacrat de **art.1 alin.(5) din Constituție**, autorii sesizării susțin că „Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, un act normativ care conține amendamente deosebit de importante la o lege organică și ocupă 18

pagini, a fost fundamentat printr-o expunere de motive derizorie, de numai un sfert de pagină, prin care inițiatorii n-au făcut altceva decât să treacă în revistă anumite modificări din forma inițială a proiectului de lege”. Or, „simpla înșiruire a unor modificări legislative nu poate fi considerată „*expunere de motive*”, în condițiile în care nu conține absolut nicio justificare, chiar minimală, a măsurilor propuse de inițiatori. În realitate, acest proiect de lege nu are o expunere de motive, care ar fi presupus ca inițiatorii să explice, pentru fiecare schimbare importantă, de ce forma actuală a legii a devenit necorespunzătoare sau insuficientă față de raporturile sociale pe care le reglementează, astfel încât să fie necesară modificarea și/sau completarea sa, respectiv modul în care amendamentele propuse vor putea remedia deficiențele respective, care la rândul lor ar fi trebuit constatate prin anumite modalități (n.r. studii, analize, rapoarte etc.) sau cel puțin semnalate de instituții ale puterii judecătorești”.

11. Referitor la încălcarea obligațiilor rezultate din aderarea României la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, prevăzute de **art.148 din Constituție**, autorii obiecției arată că, „printre consecințele subsecvente aderării României la Uniunea Europeană se numără și Mecanismul de Cooperare și Verificare (MCV), instituit în anul 2007 pentru a remedia deficiențele din reforma sistemului judiciar și din lupta împotriva corupției și crimei organizate. Prin Decizia nr.2/2012, Curtea Constituțională a reținut că, prin faptul că are calitatea de membru al Uniunii Europene, statului român îi revine obligația de a aplica MCV și a da curs recomandărilor stabilite în acest cadru, în conformitate cu dispozițiile art.148 alin.(4) din Constituție”. Cu toate acestea, „Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară a fost adoptată cu încălcarea flagrantă a recomandărilor din raportul MCV”.

12. Cu privire la *criticile de neconstituționalitate intrinsecă*, autorii arată că dispozițiile **art.I pct.1** care modifică art.1 alin.(1) din Legea nr.304/2004

încalcă prevederile art.1 alin.(5) din Constituție, mai exact principiul respectării legii, deoarece este o reproducere *ad litteram* a art.126 alin.(1) din Constituție, ceea ce reprezintă un paralelism legislativ, expres interzis prin art.16 din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative.

13. De asemenea **art.I pct.2**, care modifică art.2 din lege, încalcă prevederile art.1 alin.(5) din Constituție sub aspectul principiului respectării legii, deoarece prima parte a textului este o reproducere *ad litteram* a art.7 alin.(2) din aceeași lege, care nu a fost modificat, ceea ce reprezintă un paralelism legislativ, precum și sub aspectul cerințelor de claritate și previzibilitate a legii, încălcarea realizându-se prin eliminarea enumerării instanțelor judecătorești prin care se realizează justiția, respectiv Înalta Curte de Casație și Justiție, curțile de apel, tribunalele, tribunalele specializate, instanțele militare și judecătorilor, fapt care este de natură să afecteze claritatea și previzibilitatea actului normativ în ansamblul său. În același timp, a fost încălcat și art.126 alin.(1) din Constituție, deoarece în urma acestei modificări, enumerarea instanțelor judecătorești nu mai apare în legea organizării judiciare și nici într-un alt act normativ primar.

14. Dispozițiile **art.I pct.3**, care introduc la art.7 un nou alineat, alin.(3), cu următorul cuprins: „*Configurația sălii de judecată trebuie să reflecte principiul egalității de arme în ceea ce privește așezarea judecătorului, procurorilor și avocaților.*” Această dispoziție încalcă prevederile art.1 alin.(5) din Constituție sub aspectul cerințelor de claritate și previzibilitate a legii. Principiul egalității de arme, care este o componentă a dreptului la un proces echitabil, consacrat prin art.21 alin.(3) din Constituție și prin art.6 din Convenție, „nu se referă la pozițiile fizice pe care judecătorii, procurorii, părțile, avocații și ceilalți participanți la procedurile judiciare le ocupă în sălile de judecată, motiv pentru care n-ar trebui să influențeze configurația acestora”.

15. Pe de altă parte, prin hotărârea pronunțată în *Cauza Trăilescu împotriva României*, C.E.D.O. a statuat că locul ocupat de procuror în sala de judecată nu încalcă prevederile art.6 din Convenție. În motivarea acestei soluții, instanța europeană a apreciat că o poziție fizică privilegiată în sala de judecată a reprezentantului Ministerului Public nu pune acuzatul într-o situație dezavantajoasă pentru apărarea drepturilor sale, iar această împrejurare nu este suficientă prin ea însăși pentru a pune în discuție principiul egalității armelor ori lipsa de imparțialitate și independență a judecătorului.

16. În plus, autorii sesizării semnalează faptul că jurisprudența C.E.D.O. se referă strict la părți, nu și la avocații acestora, astfel că „o reglementare care acordă drepturi suplimentare persoanelor asistate de avocați față de cele care nu beneficiază de această asistență încalcă și dispozițiile art.16 alin.(1) din Constituție privind egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice”.

17. Cu privire la **art.I pct.4** din legea supusă controlului de constituționalitate, care modifică art.9 din Legea nr.304/2004, autorii susțin că încalcă prevederile art.1 alin.(5) din Constituție sub aspectul cerințelor de claritate și previzibilitate a legii. Ulterior modificării, textul de lege nu mai conține nicio trimitere explicită la Consiliul Superior al Magistraturii, ceea ce face imposibilă stabilirea obiectului de reglementare, chiar și pe cale de interpretare, în contextul în care celelalte articole din Capitolul II - Accesul la justiție se referă la aspecte de ordin general. Teoretic, numai prin verificarea istoricului acestui articol s-ar putea ajunge la o concluzie că sintagma „*hotărârile secțiilor*” se referă la secțiile Consiliului Superior al Magistraturii, însă „această concluzie ar fi una eminamente incertă și hazardată, iar destinatarilor legii nu li se poate pretinde să recurgă la asemenea metode complicate și nerezonabile pentru interpretarea normelor juridice”. Totodată, se încalcă prevederile art.133 alin.(7) și art.134 alin.(3) din Constituție, conform cărora „*Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii sunt*

definitive și irevocabile, cu excepția celor prevăzute la articolul 134 alineatul (2)”, respectiv „Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii în materie disciplinară pot fi atacate la Înalta Curte de Casație și Justiție”. Așadar, conform Legii fundamentale, singurele hotărâri ale Consiliului Superior al Magistraturii care pot fi atacate în justiție sunt cele pe care secțiile sale de judecători și procurori le pronunță în materie disciplinară, iar instanța competentă este Înalta Curte de Casație și Justiție, ori textul de lege, astfel cum a fost modificat, permite atacarea tuturor deciziilor luate în secțiile Consiliului Superior al Magistraturii, la secția de contencios administrativ a curților de apel.

18. Dispozițiile **art.I pct.5**, care introduc la art.16, după alin.(2), un nou alineat, alin.(3), încalcă prevederile art.1 alin.(5) din Constituție, respectiv principiul respectării legii, deoarece conduc la apariția unui paralelism legislativ, expres interzis prin art.16 din Legea nr.24/2000. Autorii arată că, „atât Codul de procedură civilă, cât și Codul de procedură penală, care sunt norme speciale în raport cu Legea nr.304/2004 și se aplică cu prioritate față de norma generală, prevăd un termen de 30 de zile de la data pronunțării în care judecătorii trebuie să redacteze motivarea hotărârii, acesta fiind un termen de recomandare”. În lipsa aplicării unui termen obligatoriu, prevederile art.1 alin.(5) din Constituție sunt încălcate și sub aspectul cerințelor de claritate și previzibilitate a legii, având în vedere că art.99 lit.r) din Legea nr.303/2004, astfel cum a fost modificat printr-o altă lege, prevede că „*Constituie abateri disciplinare [...] nemotivarea hotărârilor judecătorești sau a actelor judiciare ale procurorului, în termenele prevăzute de lege*”. De asemenea, se încalcă și prevederile art.21 alin.(3) din Constituție, întrucât, pe lângă faptul că persoanele au dreptul la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, Legea fundamentală statuează că procesele trebuie să fie echitabile, noțiune în sfera căreia se încadrează și necesitatea calității actului de justiție. Or, stabilindu-se un termen imperativ de maximum 60 de zile, fără a se

ține cont de criterii obiective, precum complexitatea cauzei, volumul de activitate a instanței etc., înfăptuirea justiției într-un mod unic sub aspectul calității motivării hotărârilor judecătorești devine un deziderat mai degrabă iluzoriu. Parlamentul și Guvernul ar trebui să asigure condițiile legale și materiale necesare eficientizării sistemului judiciar înainte de impunerea unor asemenea termene limită. Sunt încălcate, pe această cale, și prevederile art.124 alin.(3) din Constituție, deoarece dispoziția criticată împiedică judecătorii de la instanțele supraaglomerate să-și desfășoare în mod independent activitatea, aflându-se în permanență sub auspiciile declanșării unor acțiuni disciplinare împotriva lor pentru orice depășire a termenului de motivare, chiar și în cazul unei singure hotărâri judecătorești.

19. În continuare, autorii arată că înființarea Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție, prin **art.I pct.45** din legea supusă controlului de constituționalitate, încalcă prevederile cuprinse în art.16 și art.124 alin.(3) din Constituție, precum și art.6 din Convenție. Întrucât „nu au fost oferite explicații pentru necesitatea înființării unei astfel de structuri, [...] se induce, astfel, ideea că există o problemă de infracționalitate în cadrul magistraților, care necesită o atenție specială”.

20. Dacă justificarea ar fi aceea a protecției magistraților, „atunci o astfel de explicație este cel puțin necredibilă și de natură a naște suspiciunea că, în realitate, ascunde cu totul altceva”. De asemenea, nu este necesară o astfel de modificare, deoarece „pentru efectuarea unei cercetări penale eficiente, este necesar ca magistratul să răspundă penal ca orice cetățean, în funcție de natura infracțiunii pretins a fi săvârșită de către acesta”, iar „competența de cercetare și investigare să poată aparține unor unități de parchet distincte și nu ca toate aceste atribuții să fie concentrate la o singură secție sau unitate de parchet”. Magistratul are dreptul de a fi cercetat penal de un organ de urmărire penală specializat în categoria de infracțiuni din care face parte cea care i se impută, drept pe care îl are

orice cetățean. Cu atât mai mult cu cât „magistratul este vulnerabil, soluțiile sale lăsând întotdeauna cel puțin o parte nemulțumită, determinând de foarte multe ori formularea împotriva sa a unor plângeri neîntemeiate, cu scop șicanator, este necesar ca acesta să fie cercetat de persoane competente în materia respectivă, fie că este vorba despre fapte de corupție, de fapte împotriva vieții și sănătății etc. Or, acest drept, de a fi egal în fața autorităților publice, îi este încălcat prin cercetarea sa de o structură formată din cel mult 15 procurori, aceștia nefiind și neputându-se niciodată specializa în fiecare categorie de infracțiuni reglementate de legislația în vigoare. Specializarea presupune experiență profesională, pe lângă o cunoaștere amănunțită a unei materii la nivel teoretic, iar specializarea se dobândește după o lungă perioadă de practică efectivă în domeniu”. Pe de altă parte, desfășurarea activității acestor 15 procurori la București încalcă „principiul accesibilității în spațiu a organului judiciar, întrucât presupune obligarea magistratului, spre deosebire de alți cetățeni, de a se deplasa pentru audieri și pentru alte activități de urmărire penală în altă localitate, la mare distanță, și de a suporta cheltuieli excesive”.

21. În fine, autorii sesizării susțin că introducerea, prin **art.I pct.61** din legea supusă controlului, a unei dispoziții care constituie temeiul încadrării unor persoane pentru redactarea proiectelor de hotărâri judecătorești încalcă prevederile art.124 alin.(3) și art.126 alin.(1) din Constituție și art.6 din Convenție. Arată că „independența instanței nu se raportează doar la procedura publică, ci și la activitățile anterioare dezbaterilor sau posterioare acestora - deliberarea și redactarea hotărârilor judecătorești. Motivarea permite nu numai o mai bună înțelegere și acceptare a hotărârii de către justițiabil, ci este mai ales o garanție împotriva arbitrarului. Pe de o parte, ea obligă judecătorul să distingă mijloacele de apărare ale părților și să precizeze elementele care îi justifică decizia și o fac să fie conformă legii și, pe de altă parte, ea permite o înțelegere a funcționării justiției de

către societate. Motivarea trebuie să fie coerentă, clară și lipsită de ambiguități și de contradicții. Ea trebuie să permită urmărirea unui raționament care a condus judecătorul la aceasta”. Prin urmare, „motivarea este un act inerent funcției judecătorului, în exprimarea independenței sale, și nu poate fi lăsată la îndemâna unui terț de proces, fie și fost judecător, terț și de instanță. Nici măcar un coleg judecător nu poate redacta un proiect de hotărâre pentru o cauză în care nu a participat la deliberări”. Este invocată, în acest sens, hotărârea pronunțată de C.E.D.O. în *Cauza Cerovsek și Bozicnik împotriva Sloveniei*.

22. În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a comunica punctul lor de vedere.

23. **Președintele Camerei Deputaților** a transmis, cu Adresa nr.2/1211/7 februarie 2018, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.1001 din 7 februarie 2018, punctul său de vedere cu privire la sesizarea ce face obiectul Dosarului Curții nr.91A/2018. Cu privire la pretinsa încălcare a **principiului bicameralismului**, susține că afirmațiile autorilor sesizării sunt nefondate, întrucât nu este motivată existența unor deosebiri majore de conținut juridic între forma adoptată de Camera Deputaților și cea adoptată de Senat și a unei configurații deosebite, semnificativ diferite, între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului, condiții esențiale statuate de Curtea Constituțională pentru determinarea, din această perspectivă, a neconformității cu Legea fundamentală, în acest sens, fiind invocate Deciziile Curții Constituționale nr.718/2017, nr.710/2009 și nr.413/2010. În ceea ce privește aspectele semnalate în legătură cu prerogativele Comisiei speciale comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, este apreciată ca relevantă jurisprudența constantă a Curții Constituționale, prin

care este conturat rolul comisiilor parlamentare, ca organe interne de lucru ale Camerelor Parlamentului, a căror activitate are caracter pregătitor, pentru a oferi forului deliberativ toate elementele necesare adoptării deciziei.

24. Ca orice act normativ care are rolul reglementării unui anumit domeniu de activitate, Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară trebuie să respecte cerințele privind claritatea, precizia și previzibilitatea normelor juridice, atribute care să asigure sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației. Președintele Camerei Deputaților apreciază că „legea dedusă controlului de constituționalitate, în ansamblul său, răspunde acestor cerințe. Este clară, întrucât în conținutul său nu se regăsesc pasaje obscure sau soluții normative contradictorii, este precisă, fiind redactată într-un stil specific normativ dispozitiv, care prezintă norma instituită fără explicații sau justificări, prin folosirea cuvintelor în înțelesul lor curent din limba română. Conceptele și noțiunile utilizate sunt configurate în concordanță cu dreptul pozitiv, iar stabilirea soluțiilor normative este departe de a fi ambiguă, acestea fiind redactate previzibil și univoc, cu respectarea prevederilor Legii nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative”. Totodată, contrar susținerilor autorilor sesizării, consideră că normele de tehnică legislativă au fost respectate ”și în ceea ce privește expunerea de motive, propunerea legislativă fiind avizată favorabil de Consiliul Legislativ, în calitatea acestuia de organ consultativ de specialitate al Parlamentului, fără formularea vreunei observații în acest sens”. Prin urmare, „neîncălcând niciuna dintre prevederile cadrului normativ referitor la tehnica legislativă pentru elaborarea actelor normative, dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară sunt constituționale prin raportare la prevederile **art.1 alin.(5) din Constituție**, conform cărora respectarea Constituției și a legilor este obligatorie”.

25. Referitor la pretinsa încălcare a obligațiilor rezultate din aderarea la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, prevăzute de **art.148 din Constituție**, întrucât ar fi fost încălcate flagrant „recomandările din raportul M.C.V.”, Președintele Camerei Deputaților apreciază că legea dedusă controlului de constituționalitate respectă Decizia Comisiei Europene nr.2006/928/CE din 13 decembrie 2006 de stabilire a unui mecanism de cooperare și de verificare a progresului realizat de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției.

26. Cu referire la Avizul negativ transmis de Consiliul Superior al Magistraturii prin Hotărârea Plenului nr.1.148/2017, face precizarea că potrivit prevederilor art.38 alin.(3), coroborate cu dispozițiile art.32 alin.(1) din Legea nr.317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, acest aviz nu este unul conform și, prin urmare, punctul de vedere exprimat prin acesta nu este unul obligatoriu.

27. Cu privire la *obiecțiile de neconstituționalitate intrinsecă*, Președintele Camerei Deputaților arată că susținerile autorilor sesizării de neconstituționalitate, în sensul că prin **modificarea art.1 alin.(1) din Legea nr.304/2004** se creează un paralelism legislativ care ar contraveni prevederilor art.16 din Legea nr.24/2000 și, pe cale de consecință, dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituție, sunt neîntemeiate. Intervenția legislativă în cauză reprezintă „o operațiune tehnico-legislativă de corelare a articolului care stabilește trăsăturile esențiale ale cadrului normativ al organizării judiciare cu dispozițiile Legii fundamentale, la redactarea căreia s-a apreciat că evidențierea conexiunii legislative prin utilizarea unei norme juridice de trimitere nu poate fi reținută, având în vedere semnificația prevederii. Tehnica legislativă evocată de autori permite preluarea unor norme din actul normativ superior, dacă această operațiune este necesară pentru dezvoltarea soluțiilor din actul normativ de bază”.

28. În ceea ce privește **art.2 alin.(2) din Legea nr.304/2004**, intervenția legislativă asupra prevederilor menționate „are rolul de a asigura succesiunea logică a soluțiilor preconizate, în funcție de conexiunile și raportul firesc dintre ipotezele articolului. Astfel, noua redactare a alin.(2) al articolului în cauză dezvoltă ipoteza juridică redată sub forma primului alineat („Justiția se înfăptuiește în numele legii, este unică, imparțială și egală pentru toți”), cu valență de normă-cadru, prin detalierea principiilor care o fundamentează, precum egalitatea de arme, durata rezonabilă a proceselor, forța obligatorie a hotărârilor definitive ale instanței și respectarea dreptului la apărare, abordându-se exclusiv aspectele necesare contextului. Conținutul normativ rezultat nu mai încorporează enumerarea instanțelor judecătorești, însă acest fapt nu reprezintă o încălcare a art.126 alin.(1) din Constituție, întrucât legea în care se integrează dezvoltă în partea sa dispozitivă aspectele referitoare atât la organizarea și competențele Înaltei Curți de Casație și Justiție, curților de apel, tribunalelor, tribunalelor specializate și judecătoriilor, cât și la sfera relațiilor sociale derivate din acestea”. Cu privire la pretinsa suprapunere a modificărilor alin.(2) al art.2 din Legea nr.304/2004 cu cele prevăzute la alin.(2) al art.7 din același act normativ, situație care ar determina un paralelism legislativ, apreciază că acesta este aparent, în realitate intervenția asupra primei prevederi enumerate redă norma juridică într-o nouă redactare, în partea finală regăsindu-se sintagma „respectându-se principiul egalității de arme, independența instanțelor și a judecătorilor, principiul separării puterilor și a forței obligatorii a hotărârilor definitive ale instanței, precum și durata rezonabilă a proceselor și a respectării dreptului la apărare”, expresie care nu cunoaște consacrare multiplă în legea în care se integrează.

29. La intervenția de completare a **art.7 din Legea nr.304/2004**, cu un nou alineat, este respectată modalitatea de sistematizare a ideilor în corpul actului normativ și succesiunea logică a soluțiilor legislative, acesta fiind inclus în primul

titlu al legii, în care sunt stabilite dispozițiile generale ale cadrului normativ al organizării judiciare. Norma juridică astfel instituită „afirmă principiul egalității de arme și în ceea ce privește configurația sălii de judecată, percept derivat din dreptul la un proces echitabil prevăzut la art.21 alin.(3) din Constituție, iar caracterizarea ca fiind neclară și imprecisă poate fi consecința preferinței autorilor sesizării de parcurgere și înțelegere a prevederilor care au rolul de a orienta reglementarea, cu un caracter general, fără aprofundarea dispozițiilor de fond, de drept material sau de ordin procedural, care cuprind reglementarea propriu-zisă a relațiilor sociale care fac obiectul actului normativ”.

30. Referitor la intervenția asupra **art.9 din Legea nr.304/2004**, se consideră că, „dintr-o eroare, textul care se referea, în varianta în vigoare, la plenul Consiliului Superior al Magistraturii a fost modificat în sensul acordării atribuțiilor celor două secții fără a se face precizarea efectivă că hotărârile supuse căilor de atac sunt cele adoptate de către Secția pentru judecători și Secția pentru procurori. Această omisiune nu reprezintă însă o încălcare a prevederilor constituționale și prin urmare nu poate fi reținută ca reprezentând o neconformitate cu Legea fundamentală”.

31. Cu privire la critica de neconstituționalitate a completării **art.16 din Legea nr.304/2004**, Președintele Camerei Deputaților arată că „termenul de redactare a hotărârilor judecătorești reprezintă o regulă de procedură pe care o apreciem ca fiind firesc să se regăsească în cadrul Legii nr.304/2004, reprezentând o opțiune a legiuitorului derivată din art.126 alin.(2) din Actul fundamental, prin care se recunoaște acestuia abilitatea stabilirii procedurii de judecată”.

32. Critica referitoare la neconstituționalitatea articolelor cuprinse în **Secțiunea 2¹ privind Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție** prin raportare la prevederile constituționale ale art.16 alin.(1), referitoare la egalitatea cetățenilor în fața legii, este neîntemeiată, însăși legea în care se integrează norma

juridică de completare dedusă controlului de constituționalitate stabilind că, în cadrul Ministerului Public funcționează parchetele militare, iar în cadrul instanțelor judecătorești instanțele militare, criteriul în raport de care se face cercetarea penală și judecarea de către aceste instanțe fiind calitatea de militar a persoanei.

33. Președintele Camerei Deputaților arată că „înființarea secției a fost considerată ca oportună pentru a scoate din cadrul parchetelor Direcției Naționale Anticorupție și Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism a dosarelor de urmărire penală și a înlătura orice posibile presiuni care ar putea fi exercitate din partea organelor de urmărire penală asupra judecătorilor și procurorilor. Condițiile de accedere în această secție sunt deosebite, posturile în cauză urmând a fi ocupate prin concurs de procurorii care au o vechime minimă efectivă de 18 ani în funcție, pe o perioadă de 3 ani, care mai poate fi prelungită de două ori, neputându-se depăși 9 ani.”

34. În concluzie, Președintele Camerei Deputaților apreciază că, din analiza coroborată a tuturor susținerilor autorilor sesizării, se constată că „acestea sunt în profund dezacord atât cu rolul de unică autoritate legiuitoare a țării al Parlamentului și cu procedurile parlamentare aplicabile edictării legilor, cât și cu interdicția prevăzută la art.69 din Actul fundamental care stabilește că orice mandat imperativ care ar putea fi stabilit în sarcina deputaților și al senatorilor este nul”.

35. Având în vedere considerentele expuse, Președintele Camerei Deputaților consideră obiecția de neconstituționalitate ca neîntemeiată și propune respingerea acesteia ca atare.

36. **Președintele Senatului și Guvernul** nu au comunicat punctul lor de vedere cu privire la obiecțiile de neconstituționalitate.

37. La dosarul cauzei, au fost depuse două memorii din partea Asociației Forumul Judecătorilor, respectiv din partea unei persoane fizice, Miron Damian,

formulate în calitate de *amicus curiae*, prin care se susțin obiecțiile de neconstituționalitate privind dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al Președintelui Camerei Deputaților, raportul judecătorului-raportor, dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, precum și prevederile Constituției, reține următoarele:

38. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit. a) din Constituție și ale art.1, art.10, art.15, art.16 și art.18 din Legea nr.47/1992, să se pronunțe asupra constituționalității prevederilor legale criticate.

39. Actul de sesizare are ca obiect al criticilor de neconstituționalitate dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, în ansamblul său, precum și dispozițiile art.I pct.1, 2, 3, 4, 5, 45 și 61 din lege, în special.

40. Autorii sesizării susțin că dispozițiile criticate contravin prevederilor constituționale ale art.1 alin.(5) în ceea ce privește principiul respectării obligatorii a legii, precum și claritatea și previzibilitatea legii, art.16 alin.(1) privind egalitatea în fața legii și a autorităților publice, art.21 alin.(3) cu privire la dreptul la un proces echitabil, art.61 alin.(2) care consacră principiul bicameralismului, art.126 privind instanțele judecătorești, precum și ale art.148 alin.(2) și alin.(4) privind integrarea României în Uniunea Europeană.

41. În vederea soluționării prezentei sesizări, Curtea procedează, mai întâi, la ***verificarea admisibilității acesteia***.

42. Analiza îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a sesizării trebuie realizată prin raportare la art.15 alin.(1) din Legea nr.47/1992, potrivit căruia

„Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori.” Astfel, Curtea constată că actul supus controlului de constituționalitate este o lege adoptată de Parlamentul României, sesizările fiind formulate de un număr de 51 de deputați, dintre care 50 aparținând grupurilor parlamentare ale Uniunii Salvați România, Partidului Mișcarea Populară, Partidului Național Liberal și minorităților naționale, precum și un deputat neafiliat, subiect de drept care întrunește, potrivit dispozițiilor legale, calitatea de titular al sesizării Curții Constituționale cu obiecții de neconstituționalitate.

43. Analiza îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a sesizării trebuie realizată și prin raportare la art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, potrivit căruia *„În vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale, cu 5 zile înainte de a fi trimisă spre promulgare, legea se comunică Guvernului, Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și Avocatului Poporului și se depune la secretarul general al Camerei Deputaților și la cel al Senatului. În cazul în care legea a fost adoptată cu procedură de urgență, termenul este de două zile”*.

44. Cu privire la **cadrul legal al termenelor în care poate fi sesizată Curtea Constituțională**, se observă că, în temeiul art.146 lit.a) din Constituție, instanța constituțională *„se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora [...]”*. Potrivit art.77 alin.(1) teza a doua din Constituție *„Promulgarea legii se face în termen de cel mult 20 de zile de la primire”*, iar, în ipotezele în care *„Președintele a cerut reexaminarea legii ori dacă s-a cerut verificarea constituționalității ei”*, potrivit alin.(3) al art.77, *„promulgarea legii se face în cel mult 10 zile de la primirea legii adoptate după reexaminare sau de la*

primirea deciziei Curții Constituționale, prin care i s-a confirmat constituționalitatea”.

45. Dispozițiile art.77 și art.146 din Constituție sunt dezvoltate la nivel infraconstituțional, în regulamentele celor două Camere ale Parlamentului și în Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

46. Astfel, potrivit art.133 alin.(3) din Regulamentul Camerei Deputaților, *„Legea adoptată de Camera Deputaților cu privire la care Senatul s-a pronunțat ca primă Cameră sesizată ori, după caz, în calitate de Cameră decizională pentru unele prevederi, semnată de președintele Camerei Deputaților și de președintele Senatului, se comunică, cu 5 zile înainte de a fi trimisă spre promulgare, Guvernului, Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și Avocatului Poporului și se depune la secretarul general al Camerei Deputaților și la secretarul general al Senatului, în vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale. Dacă legea este adoptată în procedură de urgență, termenul este de **două zile**”, iar conform alin.(4) al aceluiași articol „Data la care legea adoptată a fost depusă la secretarul general al Camerei Deputaților se comunică deputaților, în termen de 24 de ore de la depunere”. Normele regulamentare mai stabilesc, la alin.(5), că *„După împlinirea termenelor prevăzute la alin.(3) legea se trimite, sub semnătura președintelui Camerei Deputaților, Președintelui României în vederea promulgării”.**

47. Dispozițiile art.146 din Regulamentul Senatului României prevăd că *„(1) În cazul în care Senatul, în calitate de Cameră decizională, a adoptat fără modificări un proiect de lege sau o propunere legislativă primită de la Camera Deputaților, aceasta va fi semnată de președintele Senatului, va fi depusă la secretarul general al Senatului în vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale și va fi transmisă Camerei Deputaților pentru îndeplinirea formalităților de promulgare.*

(2) Depunerea legii la secretarul general al Senatului se face numai în zilele în care Senatul lucrează în plen și se aduce la cunoștință senatorilor în aceeași zi, prin prezentare în ședința de plen și prin afișare datată și certificată la avizierul general de la sala de ședință. Senatorii își pot exercita dreptul de sesizare a Curții Constituționale, potrivit legii.”

48. În fine, prevederile art.56 din Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului stabilesc că *„(1) Legile adoptate în ședință comună se semnează de președinții celor două Camere, se comunică, **cu 5 zile înainte de a fi trimise spre promulgare**, Guvernului, Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și Avocatului Poporului și se depun la secretarul general al Camerei Deputaților și la secretarul general al Senatului, în vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale. Dacă legile sunt adoptate în procedură de urgență, termenul este de **două zile**.*

(2) Data la care legile adoptate au fost depuse la secretarii generali ai Camerelor se comunică deputaților și senatorilor, în ședință publică, în termen de 24 de ore de la depunere.

(3) După împlinirea termenului de 5 zile și, respectiv, de două zile, după caz, legile se trimit de președintele Camerei Deputaților Președintelui României, în vederea promulgării.”

49. În mod corelativ cu dispozițiile celor trei regulamente parlamentare, Legea nr.47/1992 prevede, la art.15, că *„În vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale, **cu 5 zile înainte de a fi trimisă spre promulgare**, legea se comunică Guvernului, Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și Avocatului Poporului și se depune la secretarul general al Camerei Deputaților și la cel al Senatului. În cazul în care legea a fost adoptată cu procedură de urgență, termenul este de **două zile**”* [alin.(2)], *„Data la care legea a fost depusă la secretarii generali ai Camerelor se aduce la cunoștință în plenul fiecărei Camere*

în termen de 24 de ore de la depunere. Depunerea și comunicarea se fac numai în zilele în care Camerele Parlamentului lucrează în plen” [alin.(3)], iar „Sesizarea făcută de parlamentari se trimite Curții Constituționale în ziua primirii ei, de către secretarul general al Camerei respective” [alin.(4)].

50. Sub aspectul **naturii lor juridice**, Curtea constată că termenele reglementate prin art.133 alin.(3) din Regulamentul Camerei Deputaților, art.56 alin.(1) din Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului, respectiv art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992 sunt „termene care privesc desfășurarea raporturilor constituționale dintre autoritățile publice și, prin urmare, în măsura în care nu se prevede altfel în mod expres, nu se calculează pe zile libere” (Decizia nr.233 din 20 decembrie 1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.638 din 28 decembrie 1999). În consecință, nu sunt aplicabile în această procedură dispozițiile art.181 alin.(1) pct.2 din Codul de procedură civilă, potrivit cărora, când termenul se socotește pe zile, nu intră în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua când acesta se împlinește, întrucât dreptul public este supus regulii în virtutea căreia termenele se calculează pe zile calendaristice, în sensul că se include în termen și ziua în care acesta începe să curgă și ziua când se împlinește (Decizia nr.89 din 26 ianuarie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.115 din 19 februarie 2010).

51. În jurisprudența sa, Curtea a statuat că „în exercitarea controlului *a priori* de constituționalitate, esențial este fie ca legea să nu fi fost promulgată la data înregistrării sesizării la Curtea Constituțională”, fie, dacă legea a fost promulgată intempestiv în interiorul termenelor prevăzute de regulamentele parlamentare și de art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, sesizarea să fi fost formulată în interiorul acestor termene. Prin urmare, Curtea a constatat că termenele cuprinse la art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, respectiv termenul de 5 zile înainte ca legea să fie trimisă spre promulgare, și de două zile, în cazul

adoptării legii în procedură de urgență, au un **caracter de protecție pentru titularii dreptului de sesizare a instanței constituționale**, astfel încât nu există nicio sancțiune dacă aceștia sesizează instanța constituțională după expirarea acestora; în acest caz, însă, pentru a fi reținută admisibilitatea sesizării, este esențial ca legea să nu fi fost promulgată în prealabil de Președintele României. Faptul că legiuitorul a reglementat în Legea nr.47/1992 un termen de protecție are semnificația unei garanții asociate dreptului de sesizare a Curții Constituționale care implică o interdicție totală de a se promulga legea în acest termen. Termenul menționat nu poate fi calificat, însă, ca fiind unul de decădere în sensul că numai în acest termen se pot formula obiecții de neconstituționalitate. Formulând obiecția în afara termenului, autorul acesteia se expune posibilității ca, până la data formulării ei, Președintele să promulge legea, dar, odată sesizată Curtea, și în condițiile în care aceasta încunoștințează Președintele cu privire la faptul că legea se află în control *a priori* de constituționalitate, Președintele, în tot acest timp, nu are competența de a emite decretul de promulgare (a se vedea Decizia nr.767 din 14 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.131 din 21 februarie 2017, par.25).

52. Din examinarea **cazuisticii constituționale în materia admisibilității sesizărilor de neconstituționalitate pe calea controlului *a priori***, sub aspectul respectării termenelor de sesizare prevăzute de lege, respectiv a condiției referitoare la obiectul sesizării – lege nepromulgată, Curtea reține că se disting 4 ipoteze.

53. **(i) Sesizarea s-a realizat în termenele prevăzute de art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992.** Această ipoteză este cea mai frecventă și, întrucât în cauzele respective nu au fost invocate probleme cu privire la admisibilitatea sesizărilor astfel formulate, în cuprinsul deciziilor prin care Curtea a soluționat obiecțiile de neconstituționalitate, instanța s-a limitat la *a constata îndeplinirea*

condițiilor legale referitoare la sesizare. A se vedea, în acest sens, recenta Decizie nr.33 din 23 ianuarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.146 din 15 februarie 2018, prin care Curtea a soluționat o obiecție de neconstituționalitate cu un obiect identic celui din prezentul dosar.

54. **(ii) Sesizarea s-a realizat în termenele prevăzute de art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, însă legea a fost promulgată de Președintele României anterior sesizării.** Ipoteza se regăsește în Decizia nr.975 din 7 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.568 din 11 august 2010. Curtea a reținut că, „deși obiecția de neconstituționalitate a fost introdusă în termenul legal de două zile prevăzut de Legea nr.47/1992, republicată, cu modificările ulterioare, legea criticată a fost promulgată prin Decretul Președintelui României nr.603 din 29 iunie 2010, care, împreună cu Legea purtând nr.118/2010, au fost publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.441 din 30 iunie 2010. În consecință, Legea nr.118/2010 privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar a intrat în vigoare la data de 3 iulie 2010”. Având în vedere situația creată de promulgarea intempestivă, Curtea a statuat că „nu poate respinge ca inadmisibilă obiecția de neconstituționalitate strict pentru faptul că legea a fost promulgată, întrucât obiecția de neconstituționalitate a fost formulată în termenul legal. [...] Indiferent de forma de exercitare a controlului de constituționalitate pe cale *a priori* sau *a posteriori*, acesta se va putea realiza, întotdeauna, numai prin respectarea strictă a Legii nr.47/1992, republicată, cu modificările ulterioare, precum și a dispozițiilor regulamentelor celor două Camere ale Parlamentului de către autoritățile publice implicate, lipsirea de substanță a uneia dintre cele două forme de control constituțional fiind de neconceput într-un stat de drept”.

55. Prin urmare, *Curtea a constatat că sesizarea s-a realizat în termenul legal de protecție, în interiorul căruia Președintele României nu are dreptul de a*

promulga legea, întrucât dreptul său se naște ulterior, după expirarea termenelor de 5 zile, respectiv 2 zile, prevăzute de art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992. Conduita Președintelui României nu poate constitui un impediment în calea controlului de constituționalitate, iar subiectele de drept îndrituite să declanșeze controlul nu pot fi lipsite de dreptul lor constituțional, consacrat de art.146 lit.a). O interpretare contrară a dispozițiilor legale și regulamentare referitoare la termenele de protecție pentru titularii dreptului de sesizare a instanței constituționale ar lăsa fără efecte juridice norma constituțională, ceea ce este inadmisibil.

56. **(iii) Sesizarea s-a realizat după expirarea termenelor prevăzute de art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, însă legea nu a fost promulgată de Președintele României anterior sesizării.** Reiterând caracterul de protecție pentru titularii dreptului de sesizare a instanței constituționale, Curtea a reținut că „nu există nicio sancțiune dacă aceștia sesizează instanța constituțională după expirarea acestora”. Mai mult, Curtea a statuat că „în exercitarea controlului *a priori* de constituționalitate, esențial este ca legea să nu fi fost promulgată la data înregistrării sesizării la Curtea Constituțională” (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr.20 din 2 februarie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.72 din 18 februarie 2000, Decizia nr.1.612 din 15 decembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.888 din 30 decembrie 2010, Decizia nr.767 din 14 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.131 din 21 februarie 2017, Decizia nr.89 din 28 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.260 din 13 aprilie 2017, Decizia nr.718 din 8 noiembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.998 din 15 decembrie 2017). ***În toate aceste situații,*** luând act de faptul că sesizările de neconstituționalitate au fost formulate cu depășirea termenelor înscrise în art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, pe de o parte, și de faptul că ***termenul de 20 de zile pentru promulgare nu era epuizat, iar***

Președintele României nu promulgase încă legile deduse controlului Curții, pe de altă parte, Curtea a efectuat o verificare de fond a legilor, pronunțând decizii de admitere sau de respingere, ca neîntemeiate, după caz, a criticilor formulate.

57. Curtea a statuat, de exemplu, prin Decizia nr.767 din 14 decembrie 2016, precitată, par.25, că „o atare situație nu este o abatere de la regularitatea sesizării Curții Constituționale, titularii dreptului de sesizare putând să sesizeze Curtea oricând înainte de emiterea decretului de promulgare”, iar, la par.20 din aceeași decizie, că, deși „sesizarea nu a fost depusă la Curtea Constituțională în interiorul termenului de protecție, *ea îndeplinește condiția de admisibilitate* referitoare la obiectul controlului de constituționalitate (legea nepromulgată încă), întrucât nici Constituția și nici Legea nr.47/1992 nu reglementează obligativitatea introducerii obiecției de neconstituționalitate în interiorul termenului de protecție. Neintroducerea obiecției în acest termen nu are, așadar, drept consecință decăderea titularilor din dreptul de a sesiza Curtea Constituțională, aceștia putând formula sesizări, în temeiul art.146 lit.a) teza întâi din Constituție, sub condiția ca legea să nu fi fost încă promulgată”.

58. Mai mult, în cazul în care, după sesizarea Curții Constituționale și încunoștințarea Președintelui că legea se află în control *a priori* de constituționalitate, acesta promulgă totuși legea, Curtea a reținut că „Conduita Președintelui nu este opozabilă Curții Constituționale, aceasta neputându-se dezinvesti prin pronunțarea unei soluții de inadmisibilitate a obiecției de neconstituționalitate pe acest motiv. Emiterea unor asemenea decrete cu nerespectarea art.146 lit.a) teza întâi din Constituție, în condițiile în care Președintele a fost încunoștințat despre faptul că legea se află în control *a priori* de constituționalitate, nu constituie un motiv pentru respingerea ca inadmisibilă a obiecției. Prin urmare, decretul emis, neavând un efect dirimant, nu poate bloca exercitarea controlului *a priori* de constituționalitate, astfel încât Curtea va analiza

obiecția în cadrul controlului *a priori*, chiar dacă legea a fost promulgată” (a se vedea Decizia nr.767 din 14 decembrie 2016, precitată, par.26).

59. (iv) **Sesizarea s-a realizat după expirarea termenelor prevăzute de art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992 și legea fusese promulgată de Președintele României anterior sesizării.** În această ipoteză, *obiecțiile de neconstituționalitate au fost respinse ca inadmisibile* (a se vedea, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr.233 din 20 decembrie 1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.638 din 28 decembrie 1999, și Decizia nr.89 din 26 ianuarie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.115 din 19 februarie 2010).

60. În aceste cazuri, Curtea a luat act de faptul că, după expirarea termenelor înscrise în art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, legea a fost transmisă Președintelui României, care a promulgat-o în chiar ziua primirii ei. Sesizarea Curții Constituționale după epuizarea termenului de protecție prevăzut în favoarea titularilor dreptului de a formula obiecții de neconstituționalitate, chiar înăuntrul termenului de 20 de zile, prevăzut de Constituție pentru promulgare, dar după promulgare sau în aceeași zi cu promulgarea, nu poate declanșa controlul de constituționalitate, întrucât Președintele României și-a exercitat în mod legitim atribuția constituțională, iar prin actul promulgării, legea adoptată de Parlament nu mai poate fi supusă controlului preventiv de constituționalitate. Cu alte cuvinte, depășirea termenului de protecție coroborată cu promulgarea legii, ambele anterioare sesizării Curții Constituționale, lipsesc de obiect controlul de constituționalitate, obiecția astfel formulată fiind respinsă ca inadmisibilă. „Indiferent de forma de exercitare a controlului de constituționalitate pe cale *a priori* sau *a posteriori*, acesta se va putea realiza, întotdeauna, numai prin respectarea strictă a Legii nr.47/1992, republicată, cu modificările ulterioare, precum și a dispozițiilor regulamentelor celor două Camere ale Parlamentului de

către autoritățile publice implicate, lipsirea de substanță a uneia dintre cele două forme de control constituțional fiind de neconceput într-un stat de drept” (a se vedea Decizia nr.975 din 7 iulie 2010, precitată).

61. Distinct de cele 4 ipoteze prezentate, consolidate în jurisprudență, Curtea amintește un caz izolat, respectiv Decizia nr.70 din 5 mai 1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.221 din 19 mai 1999, în care Președintele României, la data de 2 aprilie 1999, a solicitat Curții Constituționale să se pronunțe asupra constituționalității mai multor prevederi din Legea privind organizarea și desfășurarea referendumului, adoptată de Parlament în data de 22 februarie 1999, depusă la Secretarul general al Camerei Deputaților în vederea exercitării dreptului de sesizare asupra constituționalității legii în data de 1 martie și trimisă spre promulgare la data de 5 martie 1999. În condițiile în care și *termenul de 20 de zile pentru promulgare fusese depășit*, analizând legalitatea sesizării, Curtea s-a limitat să constate că „Legea privind organizarea și desfășurarea referendumului nu a fost promulgată. De aceea nu există impedimente constituționale sau legale pentru realizarea controlului de constituționalitate”, iar cu privire la termenul de promulgare a legii, care fusese depășit, Curtea a menționat doar că, „În lumina acestor prevederi [n.r. ale art.77 alin.(1) din Constituție], atribuția Președintelui de a promulga legea îl implică pe acesta în relații specifice cu Parlamentul, relații care depășesc însă cadrul controlului de constituționalitate a legilor, realizat de Curtea Constituțională în baza art.144 lit.a) din Constituție și a art.17-20 din Legea nr.47/1992”.

62. **Analiza admisibilității sesizării în prezenta cauză.** Cu privire la legea supusă controlului de constituționalitate, Curtea reține că aceasta a fost adoptată în procedură de urgență, astfel încât, în speță, este aplicabil art.15 alin.(2) teza a doua din Legea nr.47/1992 referitor la termenul de 2 zile. Legea a fost depusă la Secretarul general al Camerei Deputaților și la cel al Senatului la data de

21 decembrie 2017 și trimisă spre promulgare la data de 23 decembrie 2017, iar obiecția de neconstituționalitate a fost formulată în data de 22 ianuarie 2018. *Termenul de 2 zile prevăzut de art.15 alin.(2) teza a doua din Legea nr.47/1992 s-a împlinit pe data de 22 decembrie 2017, ora 24.*

63. Chiar dacă sesizarea nu a fost depusă la Curtea Constituțională în interiorul termenului de protecție, ci ulterior, în data de 22 ianuarie 2018, ea pare că îndeplinește condiția de admisibilitate referitoare la obiectul controlului de constituționalitate (legea nepromulgată încă), întrucât nici Constituția și, conform jurisprudenței Curții Constituționale, nici Legea nr.47/1992 nu reglementează obligativitatea introducerii obiecției de neconstituționalitate în interiorul termenului de protecție. Aparent, situația din prezentul dosar ar putea fi încadrată în cea de-a treia ipoteza jurisprudențială menționată, însă, analizând deciziile Curții Constituționale, Curtea observă că, *în toate situațiile anterioare* (indicate la paragrafele 56-58), *sesizarea Curții s-a realizat înainte de promulgarea legii, dar în interiorul termenului constituțional de 20 de zile, sesizarea astfel formulată constituind temeiul constituțional sui generis al întreruperii termenului de promulgare.*

64. *În cazul de față, fără precedent în jurisprudența Curții Constituționale*, contextul în care a fost sesizată Curtea este următorul: *la data de 22 decembrie 2017, deci în interiorul termenului prevăzut de lege, două subiecte de drept îndrituite de lege, distincte de autorii sesizării din prezenta cauză, au formulat obiecții de neconstituționalitate* cu privire la dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, care au constituit obiectul Dosarelor Curții Constituționale nr.2962A/2017 și nr.2965A/2017. Prin Adresele nr.12641 din 22 decembrie 2017, respectiv nr.12661 din 27 decembrie 2017, Curtea a adus la cunoștința Președintelui României înregistrarea pe rolul instanței constituționale a sesizărilor formulate, *astfel că,*

începând cu data de 22 decembrie 2017, în sarcina Președintelui României s-a născut interdicția de a promulga legea. La data de **22 ianuarie 2018**, la 30 de zile de la trimiterea spre promulgare a legii și cu o zi înainte de termenul fixat pentru soluționarea celor două sesizări, a fost formulată o nouă sesizare, care constituie obiectul prezentului dosar. Astfel, în cazul de față, este adevărat că sesizarea s-a realizat înainte de promulgarea legii, însă împrejurarea se datorează faptului că termenul de promulgare a fost întrerupt ca urmare a celor două sesizări de neconstituționalitate, formulate prealabil prezentei sesizări, și care au fost soluționate de Curte, prin Decizia nr.33 din 23 ianuarie 2018.

65. În acest context factual, Curtea va analiza problema admisibilității prezentei sesizări. Astfel, pornind de la jurisprudența sa constantă, potrivit căreia termenele instituite de art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992 au un caracter de protecție pentru titularii dreptului de sesizare a instanței constituționale, neexistând nicio sancțiune dacă aceștia sesizează instanța constituțională după expirarea acestora, cu condiția ca legea să nu fi fost promulgată în prealabil de Președintele României, în termenul constituțional de 20 de zile, Curtea apreciază că, în ipoteza întreruperii termenului de promulgare, admisibilitatea sesizării nu poate fi raportată decât la termenele stabilite de lege și de Constituție, iar nu la lipsa decretului de promulgare. Cu alte cuvinte, ***după expirarea termenului de 5 zile sau 2 zile, după caz, și a termenului de 20 de zile în care legea ar fi fost promulgată în lipsa cauzei de întrerupere a procedurii de promulgare (sesizarea anterioară a instanței constituționale), titularii dreptului de a sesiza instanța constituțională pierd acest drept***, cu consecința că obiecțiile de neconstituționalitate formulate peste aceste termene vor fi respinse ca inadmisibile. Un nou drept de a sesiza Curtea se naște după reexaminarea legii în Parlament, în cazul în care în urma efectuării controlului s-a constatat neconstituționalitatea legii criticate. Într-o atare ipoteză devin incidente dispozițiile art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992,

coroborate, de această dată, cu dispozițiile art.77 alin.(3) din Constituție, care prevăd un nou termen de promulgare de 10 zile, iar nu cu dispozițiile art.77 alin.(1) din Constituție, termenul de 20 de zile pentru promulgare nefiind aplicabil în ipoteza legii adoptate de Parlament, după reexaminare.

66. *O interpretare contrară, bazată pe ideea că nu există un termen limită pentru sesizarea instanței de contencios constituțional, ar conduce la concluzia că formularea unei sesizări de neconstituționalitate, ce determină întreruperea termenului de promulgare, creează o situație în care, subiectele de drept prevăzute de art.146 lit.a) din Constituție pot sesiza sine die instanța constituțională, lipsind de efecte juridice dispozițiile legale și constituționale referitoare la termenele de exercitare a drepturilor procesuale în fața acesteia. S-ar putea ajunge la situația în care titularii dreptului de sesizare ar formula alternativ și succesiv, pe motive identice sau diferite, un număr nelimitat de obiecții de neconstituționalitate cu privire la o anumită lege, împrejurare care ar prelungi nepermis procedura legislativă, blocând indirect finalizarea acestei proceduri și, deci, intrarea în vigoare a actului adoptat de Parlament. Or, potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale, instituirea prin lege a unor termene nu are ca scop decât disciplinarea raporturilor juridice născute între părți și preîntâmpinarea unei conduite abuzive, șicanatorii, a titularilor dreptului pentru care se instituie obligația respectării acestor termene. Prin urmare, odată reglementate termenele procedurale și substanțiale care vizează raporturile constituționale dintre autoritățile publice, termene care au ca finalitate stabilirea unei rigori în derularea procedurii legislative, respectarea acestora se impune cu forță egală tuturor subiectelor de drept aflate în ipoteza art.146 lit.a) din Constituție, care sunt obligate deopotrivă să se încadreze în prescripția legală dacă apreciază că sunt temeiuri pentru sesizarea Curții Constituționale.*

67. Mai mult, Curtea constată că, pentru a avea caracter legitim, exercitarea drepturilor legale și constituționale trebuie să se realizeze, în acord cu prevederile art.57 din Constituție, „*cu bună-credință, fără să încalce drepturile și libertățile celorlalți*”. Cu alte cuvinte, numai exercitarea dreptului cu bună-credință, în interiorul termenelor instituite de legiuitorul constituant sau ordinar, are caracter legitim și se bucură de protecția oferită de lege și Constituție.

68. Prin urmare, Curtea constată că *jurisprudența anterioară a instanței constituționale nu poate constitui temei legal al admisibilității prezentei sesizări*, așa cum pretind autorii săi, întrucât, pe de o parte, aceasta vizează o altă ipoteză factuală, iar, pe de altă parte, ea nu poate fi extinsă la prezenta situație de fapt, întrucât, așa cum s-a precizat mai sus, interpretarea dispozițiilor legale și constituționale referitoare la termenele de sesizare a Curții nu se poate realiza *contra legem*, deturnând litera și spiritul acesteia.

69. Ceea ce Curtea a interpretat în sens favorabil titularilor obiecției de neconstituționalitate, respectiv că, formulând obiecția în afara termenului de protecție, autorul acesteia se expune posibilității ca, până la data formulării ei, Președintele României să promulge legea, însă, odată sesizată Curtea, obiecția este admisibilă, iar pe perioada controlului, Președintele nu are competența de a emite decretul de promulgare, nu poate fi extins și la ipoteza formulării unei obiecții după depășirea termenului de 20 de zile în care Președintele ar fi fost obligat să promulge legea, dacă nu se declanșa un control de constituționalitate, în interiorul termenelor legale și constituționale. ***Formularea în prealabil a unei obiecții de neconstituționalitate, care întrerupe termenul de promulgare a legii, nu poate avea ca efect prelungirea termenelor în care trebuie să se realizeze sesizarea instanței constituționale***, întrucât, într-o atare ipoteză, admisibilitatea controlului de constituționalitate s-ar fundamenta pe opțiunea/conduita prealabilă a unor

subiecte de drept (acte cu grad sporit de imprevizibilitate), ceea ce este de neconceput.

70. **În concluzie**, o sesizare a Curții Constituționale **(i) va fi întotdeauna admisibilă** dacă se realizează **în interiorul termenelor legale** de 5 zile, respectiv 2 zile, prevăzute de art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, **(ii) va fi admisibilă** după depășirea termenului legal prevăzut de Legea nr.47/1992, **în interiorul termenelor de promulgare** de 20 de zile, respectiv 10 zile, prevăzute de art.77 alin.(1) și alin.(3) din Constituție, **însă condiționat de nepromulgarea legii**, **(iii) va fi admisibilă în ipoteza întreruperii termenului de promulgare**, ca urmare a formulării în prealabil a unei alte sesizări de neconstituționalitate, **doar dacă s-a realizat în interiorul termenului de promulgare de 20 de zile, respectiv de 10 zile**, pe care titularul sesizării l-ar fi avut la dispoziție ipotetic, dacă nu ar fi intervenit cazul de întrerupere a procedurii promulgării. **Dimpotrivă, dacă nu sunt întrunite condițiile cu privire la termenele stabilite de lege și de Constituție, sesizarea Curții va fi respinsă ca inadmisibilă.**

71. Având în vedere că, în cauza de față, sesizarea a fost înregistrată pe rolul Curții Constituționale în data de 22 ianuarie 2018, deci după împlinirea termenului de 20 de zile în care, dacă legea nu ar fi fost contestată în prealabil în fața instanței constituționale, Președintele ar fi fost obligat să o promulge, termen care s-a împlinit în data de 11 ianuarie 2018, Curtea constată că prezenta sesizare nu întrunește condițiile prevăzute de lege și Constituție pentru a putea fi analizată pe fond, astfel că **sesizarea urmează a fi respinsă ca inadmisibilă**, în temeiul art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, coroborat cu art.77 alin.(1) din Constituție.

72. Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.a) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.11 alin.(1) lit.A.a), al art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, obiecția de neconstituționalitate privind dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, obiecție formulată de 51 de deputați, dintre care 50 aparținând grupurilor parlamentare ale Uniunii Salvați România, Partidului Mișcarea Populară, Partidului Național Liberal și minorităților naționale, precum și un deputat neafiliat.

Definitivă și general obligatorie.

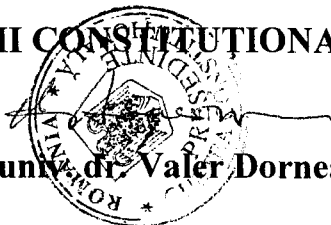
Decizia se comunică Președinților celor două Camere și Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 21 februarie 2018.

PREȘEDINTELE

CURȚII CONSTITUȚIONALE,

Prof. univ. dr. Valer Dorneanu

MAGISTRAT-ASISTENT ȘEF,

Mihaela Senia Costinescu

ROMÂNIA

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

PRESEDINTE
547/19.02.2018

25.02.2018

Palatul Parlamentului

Calea 13 Septembrie nr. 2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725 București 40, România

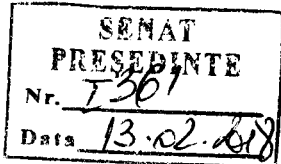
Telefon: (+4) 021.414.21.26

Fax: (+4) 021.414.21.39

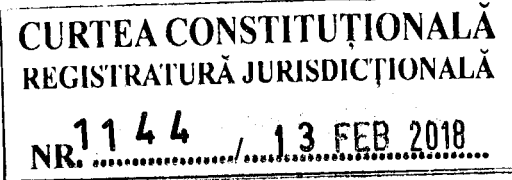
Internet: <http://www.ccr.ro>

E-mail: pres@ccr.ro

Dosarele nr.2962A/2017 și nr.2965A/2017

Domnului

CĂLIN CONSTANTIN ANTON POPESCU-TĂRICEANU
PREȘEDINTELE SENATULUI

Vă comunicăm, alăturat, în copie, Decizia Curții Constituționale nr.33 din 23 ianuarie 2018, definitivă și general obligatorie, prin care Curtea Constituțională a admis obiecția de neconstituționalitate formulată de un număr de 29 de senatori aparținând grupului parlamentar al Partidului Național Liberal, respectiv Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, și a constatat că dispozițiile art.I pct.2, 4, 29 și 61 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară sunt neconstituționale.

Vă asigurăm de deplina noastră considerație.

PRESEDINTE,

PROF.UNIV.DR. VALER DORNEANU

ROMÂNIA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosarele nr.2962A/2017 și nr.2965A/2017

DECIZIA nr.33
din 23 ianuarie 2018

**referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru
modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară**

Valer Dorneanu	- președinte
Marian Enache	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Simona-Maya Teodoroiu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Mihaela Senia Costinescu	- magistrat-asistent șef

1. Pe rol se află soluținarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, obiecție formulată de un număr de 29 de senatori aparținând grupului parlamentar al Partidului Național Liberal, în temeiul prevederilor art.146 lit.a) din Constituție și art.15 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

2. Cu Adresa nr.6178 din 22 decembrie 2017, Secretarul General al Senatului României a trimis Curții Constituționale sesizarea formulată, care a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.12637 din 22 decembrie 2017 și constituie obiectul Dosarului nr.2962A/2017.

3. **În motivarea sesizării de neconstituționalitate**, autorii formulează atât critici de neconstituționalitate extrinsecă, cât și critici de neconstituționalitate intrinsecă.

4. Cu privire la **criticile de neconstituționalitate extrinsecă**, autorii arată că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 încalcă dispozițiile

art.74 alin.(1) din Constituție privind dreptul la inițiativă legislativă, întrucât, în derularea procesului legislativ parlamentar, Comisia specială a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției a aplicat proceduri care încalcă dreptul de inițiativă legislativă al deputaților sau al senatorilor. În conformitate cu regulamentele parlamentare în vigoare, dreptul de inițiativă legislativă aparținând deputaților și senatorilor are un conținut strict determinat, deputații și senatorii dispunând de dreptul de a înregistra propuneri legislative, precum și de dreptul de a depune amendamente, în scris, la proiectele de lege sau propunerile legislative aflate în dezbateri parlamentară. Dreptul de a depune amendamente îi revine și Guvernului României. *Per a contrario*, nicio altă persoană fizică sau juridică nu poate formula amendamente, scrise sau orale, la proiectele sau propunerile legislative care sunt supuse dezbaterii și aprobării în Camerele Parlamentului. Or, conform ambelor rapoarte adoptate de către Comisia specială, rezultă că, în cadrul ședințelor comisiei, au fost luate în discuție și aprobate un număr mare de amendamente formulate de alte subiecte de drept decât cele care au drept de inițiativă legislativă.

5. În cadrul procedurii parlamentare de consultare publică, orice autoritate, instituție, organizație civică sau profesională sau persoană fizică poate formula și transmite opinii cu privire la redactarea unui text de lege pentru un proiect sau o inițiativă legislativă înregistrată la Parlament. O astfel de procedură se desfășoară doar prealabil procedurii dezbaterii inițiativei legislative în comisii, tocmai pentru a evita potențiale confuzii între sugestiile venite din cadrul societății civile și amendamentele formulate de parlamentari. Însușirea unor astfel de opinii de către parlamentari este posibilă, însă, în acest caz, amendamentul este al parlamentarilor și nu poate fi formal atribuit, prin raport, entității care l-a exprimat la origine. Nominalizarea asociațiilor profesionale ale magistraților generic denumite U.N.J.R., A.M.R., Forumul judecătorilor, dar și a Consiliului Superior al Magistraturii sau Consiliului Legislativ, în raportul elaborat de Comisia specială, ca autori ai unor amendamente, chiar alăturat mențiunii că aceste amendamente au fost însușite de unii parlamentari, încalcă prevederile art.74 din Constituție.

6. Prin raportul Comisiei speciale se creează impresia că autorități publice precum Consiliul Superior al Magistraturii sau Consiliul Legislativ ar putea fi autoare ale unor amendamente în cadrul procedurii legislative parlamentare, fapt ce încalcă și rolul atribuit acestora de către Constituție, respectiv prevederile art.79 și ale art.133 din Legea fundamentală. Relevant poate fi și faptul

că plenul Consiliului Superior al Magistraturii a exprimat, prin Hotărârea nr.1148 din 9 noiembrie 2017, un aviz negativ cu privire la această inițiativă legislativă.

7. În continuare, autorii sesizării susțin că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară a fost adoptată cu încălcarea prevederilor **art.64 din Constituție** care consacră autonomia celor două Camere ale Parlamentului, atât în ceea ce privește exercitarea dreptului de a formula amendamente, cât și în ceea ce privește elaborarea și adoptarea raportului comisiei sesizate în fond.

8. Astfel, Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 a fost transmisă, în vederea avizării în fond, de către Biroul permanent al Camerei Deputaților, Comisiei speciale comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției și, ulterior, de către Biroul permanent al Senatului la aceeași Comisie specială comună. Or, sesizarea unei comisii comune este posibilă doar de către birourile permanente ale celor două Camere reunite în ședință comună și nu de fiecare birou permanent în mod succesiv, în funcție de camera sesizată. Mai mult, amendamentele au fost formulate de către senatori în cadrul dezbaterii de la Camera Deputaților și de către deputați în cadrul dezbaterii de la Senat, iar votul exprimat în cadrul Comisiei comune speciale de către senatori a avut loc în cadrul dezbaterii de la Camera Deputaților cu privire la amendamente și pe raportul acestei comisii și, similar, votul exprimat în cadrul Comisiei comune speciale de către deputați a avut loc în cadrul dezbaterii de la Senat. Un astfel de proces legislativ este în flagrant dezacord cu principiile și normele constituționale ce instituie și garantează bicameralismul funcțional și nu poate fi justificat sau motivat de urgența ori de necesitatea aducerii la zi a reglementărilor în domeniul justiției, autorii sesizării susținând că desfășurarea și finalizarea unei astfel de proceduri de legiferare este un precedent cu grave consecințe pentru parlamentarismul românesc.

9. Cu privire la *criticile de neconstituționalitate intrinsecă*, autorii arată că înființarea, prin **art.I pct.45 din legea supusă controlului de constituționalitate** (care introduc în Legea nr.304/2004, art.88¹-88⁹), în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, a Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție, având o competență materială după calitatea persoanei (judecător sau procuror, inclusiv judecător sau procuror militar și membri ai Consiliului Superior al Magistraturii) încalcă prevederile cuprinse în

art.1 alin.(3) și alin.(5) raportat la art.148 alin.(2) și alin.(4), precum și în art.132 alin.(1) și art.134 alin.(1) din Constituție.

10. Înființarea acestei Secții are ca efect eliminarea din competența Direcției Naționale Anticorupție — D.N.A., a cercetării infracțiunilor de corupție, a infracțiunilor asimilate și în legătură directă cu acestea, comise de către judecători, procurori, respectiv de către membrii Consiliului Superior al Magistraturii, precum și a celor comise de alte persoane (membri ai Parlamentului, miniștrii în funcție la data cercetării sau foștii miniștri, aleși locali etc.), doar pentru faptul că au comis respectivele infracțiuni alături de magistrați. Pe cale de consecință, rolul D.N.A. în combaterea corupției va fi limitat, fiind încălcate recomandările Comisiei Europene cuprinse în „rapoartele M.C.V.” și, implicit, prevederile art.148 alin.(2) și alin.(4) din Constituție.

11. În contradicție cu prevederile Legii nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 stabilește reglementări care se află în strânsă legătură cu statutul magistraților, statut reglementat prin Legea nr.303/2004. Astfel, aspectele legate de cariera magistraților care fac parte din Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție (numirea și revocarea procurorului șef și a procurorului șef-adjunct al Secției, numirea procurorilor din cadrul Secției, interzicerea detașării și a delegării procurorilor în cadrul acestei Secții) sunt aspecte care țin de statutul magistratului, nu de organizarea judiciară, motiv pentru care acestea trebuie reglementate în primul rând în Legea nr.303/2004.

12. Mai mult, art.I pct.45 din legea supusă controlului constituțional, care reglementează Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție, introduce un regim juridic distinct care nu este justificat în mod rațional prin raportare la obiectivul urmărit de legiuitor. Astfel, nu este justificată diferența de tratament juridic cu privire la organizarea și funcționarea acestei secții prin raportare la organizarea și funcționarea celorlalte structuri din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție cu atribuții similare, chiar dacă nu identice.

13. În baza reglementărilor legale acum în vigoare, în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sunt înființate ca direcții specializate D.N.A. și D.I.I.C.O.T. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție conduce atât D.N.A., cât și D.I.I.C.O.T., prin intermediul procurorilor șefi ai acestor direcții. Din ansamblul normelor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 rezultă că „Secția pentru

Investigarea Infracțiunilor din Justiție este condusă de un procuror șef de secție numit de plenul Consiliului Superior al Magistraturii în urma unui concurs și nu de Procurorul general al Parchetului de pe lângă Î.C.C.J., prin intermediul procurorului șef de secție ca în cazul celorlalte două direcții specializate”. Prin urmare, autorii sesizării susțin că „reglementarea referitoare la această nouă funcție de conducere din cadrul Parchetului de pe lângă Î.C.C.J. îi conferă o independență totală acestui procuror șef de secție față de Parchetul din care face parte, aspect care încalcă principiul controlului ierarhic consacrat în art.132 alin.(1) din Constituție”.

14. Autorii sesizării mai arată că, întrucât dispozițiile nou introduse, cuprinse în art.88¹ alin.(2), prevăd că Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție își păstrează competența de urmărire penală și în situația în care, alături de procurori și judecători, sunt cercetate și alte persoane, reglementarea conține germenii unor viitoare conflicte de competență între această secție și celelalte structuri sau unități din cadrul Ministerului Public, conflicte pe care ar urma să le soluționeze Procurorul general al Parchetului de pe lângă Î.C.C.J. Însă, procedura efectivă de soluționare a acestor conflicte nu este reglementată expres de textul de lege, ceea ce generează impredictibilitate în aplicare și încalcă prevederile art.1 alin.(5) din Constituție în componenta sa referitoare la calitatea legii, așa cum aceasta a fost dezvoltată în jurisprudența Curții Constituționale.

15. În fine, modificarea prin **art.I pct.62 din legea supusă controlului de constituționalitate** a prevederilor art.135 alin.(1) din Legea nr.304/2004 în sensul eliminării avizului conform al Consiliului Superior al Magistraturii pentru aprobarea statelor de funcții și de personal pentru curțile de apel, tribunale, tribunale specializate, judecătorii și parchete, încalcă, în opinia autorilor sesizării, prevederile cuprinse în **art.1 alin.(3), (4) și (5) și în art.133 alin.(1) din Constituție**. Dimensionarea instanțelor și parchetelor reprezintă un element esențial pentru buna funcționare a acestora, dar și pentru asigurarea independenței funcționale a acestora. Autorii obiecției de neconstituționalitate susțin că „transferul puterii de decizie în totalitate către ministrul justiției, factor politic, reprezintă o reală amenințare la adresa independenței justiției”. Eliminarea C.S.M., garant al independenței justiției conform art.133 alin.(1) din Constituție, din procedura de stabilire a statelor de funcții și de personal ale instanțelor și parchetelor reprezintă o nesocotire a garanțiilor oferite la nivel constituțional independenței justiției, componentă a statului de drept, consacrat de art.1 alin.(3)

din Constituție. Nu în ultimul rând, potrivit dispozițiilor modificate ale art.135 alin.(2), numai majorarea sau diminuarea schemelor de personal se face cu avizul conform al Consiliului Superior al Magistraturii, însă stabilirea acestor state de funcții și de personal se face prin simplul ordin al ministrului. Necorelarea celor două alineate încalcă art.1 alin.(5) din Constituție în dimensiunea sa referitoare la claritatea, precizia și predictibilitatea legii.

16. Prin Adresa nr.931 din 22 decembrie 2017, Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție a trimis Curții Constituționale Hotărârea nr.3 din 22 decembrie 2017, prin care Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, a sesizat instanța constituțională cu obiecția de neconstituționalitate a unor dispoziții din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară.

17. Sesizarea a fost formulată în temeiul art.146 lit.a) din Constituție și al art.15 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.12647 din 27 decembrie 2017 și constituie obiectul Dosarului nr.2965A/2017.

18. **În motivarea sesizării de neconstituționalitate**, autorii formulează critici de neconstituționalitate intrinsecă, vizând încălcarea prevederilor constituționale ale art.1 alin.(5) în ceea ce privește claritatea și previzibilitatea legii, art.16 alin.(1) privind egalitatea în fața legii și a autorităților publice, art.21 cu privire la accesul liber la justiție, art.73 alin.(3) privind legile organice, art.124 și art.126 privind instanțele judecătorești.

19. Astfel, **art.I pct.2** din legea supusă controlului de constituționalitate elimină forma anterioară a alin.(2) al art.2 din Legea nr.304/2004, în conținutul căruia sunt menționate expres instanțele care funcționează în cadrul sistemului național de justiție, împrejurare ce este de natură a atrage încălcarea prevederilor art.126 alin.(1) din Constituție, care impun cerința ca instanțele judecătorești să fie stabilite de lege. În condițiile în care însăși legea privind organizarea judiciară omite să stabilească, printr-o enumerare concretă, instanțele judecătorești care au atributul realizării justiției, obligația instituită de Constituția României privitoare la stabilirea prin lege a instanțelor judecătorești rămâne nerealizată. Totodată, modificarea operată în cuprinsul art.2 alin.(2) din lege, prin suprapunerea cu prevederile cuprinse în art.7 alin.(2) din aceeași lege, generează o neclaritate a textului, incompatibilă cu principiul constituțional al legalității, reglementat în art.1 alin.(5) din Constituție.

20. De asemenea, **art.I pct.4**, referitor la art.9 din Legea nr.304/2004, utilizând sintagma vagă și imprecisă „*hotărârile secțiilor*”, fără a se putea stabili o corelație cu articolele anterioare, creează o incertitudine în ceea ce privește emitentul hotărârilor ce pot fi atacate potrivit dispozițiilor acestui articol, nefiind clar dacă este vorba despre secții ale Consiliului Superior al Magistraturii, secții ale unor instanțe de judecată sau secții ale altor organisme sau autorități, astfel încât aduce atingere art.1 alin.(5) din Constituție, sub același aspect al lipsei de claritate și previzibilitate a legii.

21. **Art.I pct.5** din legea criticată, prin introducerea art.16 alin.(3) în Legea nr.304/2004, impune reguli de procedură în cuprinsul unei legi al cărei obiect de reglementare vizează un domeniu diferit și încalcă cerințele de claritate, accesibilitate și previzibilitate impuse de principiul legalității reglementat de art.1 alin.(5) din Constituție, utilizând termeni precum „*cazuri temeinic motivate*”, din care nu se poate deduce cu certitudine care sunt cazurile în care termenul impus pentru redactarea hotărârilor judecătorești poate fi prelungit și nici cine este persoana îndreptățită să aprecieze această temeinicie și să aprobe prelungirea.

22. **Art.I pct.14, 29 și 30**, care vizează modificări ale art.31 alin.(1) lit.b), ale art.54 alin.(1³), respectiv ale art.54 alin.(2) din Legea nr.304/2004, sub aspectul judecării contestațiilor împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii de drepturi și libertăți și judecătorii de cameră preliminară de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, respectiv a contestațiilor formulate împotriva hotărârilor pronunțate în materie penală de către judecătorii și tribunale în cursul judecății în primă instanță, de judecătorii de drepturi și libertăți și judecătorii de cameră preliminară de la aceste instanțe în *complet de 2 judecători*, respectiv a apelurilor și recursurilor în *complet de 3 judecători*, atrage o încălcare a dreptului la un proces echitabil, prevăzut de art.21 alin.(3) din Constituție, în componenta referitoare la judecarea cauzei într-un termen rezonabil. Autorii arată că reglementarea adoptată în lipsa unui studiu de impact privind resursele umane ale instanțelor va conduce la scăderea numărului de complete de judecată și, implicit, la acordarea unor termene mai lungi pentru soluționarea cauzelor. Efectul acestor reglementări este amplificat de modificările aduse Legii nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, prin care se majorează durata formării profesionale inițiale a judecătorilor și vechimea necesară pentru promovarea profesională.

23. În ceea ce privește introducerea unui mecanism de auditare a sistemului de repartizare aleatorie a cauzelor, autorii sesizării apreciază că **art.I**

pct.26, care introduce alin.(3) al art.53 din Legea nr.304/2004, are un conținut neclar, putând constitui premisa încălcării principiului independenței justiției, reglementat de art.124 din Constituție. Astfel, sintagma „*sistemul de repartizare aleatorie a cauzelor pe complete*” are un conținut neclar, nereieșind din text dacă se referă la sistemul informatic utilizat sau la însăși activitatea de repartizare aleatorie a cauzelor pe complete, iar sintagma „*cu implicarea societății civile și a organizațiilor profesionale*” nu are un sens lămurit. Lipsa oricărei referiri la procedura de urmat atrage o puternică incertitudine privind persoanele îndreptățite să acționeze în temeiul acestui articol, precum și limitele lor de acțiune. Or, în condițiile în care repartizarea aleatorie a dosarelor constituie una dintre garanțiile legale ale imparțialității actului de justiție, imprecizia și neclaritatea textului de lege reprezintă o carență legislativă gravă, de natură a afecta principiul independenței justiției.

24. Înființarea Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție, prin dispozițiile **art.I pct.45**, care introduc art.88¹-88⁹ în Legea nr.304/2004, reprezintă o măsură neconstituțională, contravenind prevederilor cuprinse în art.16 alin.(1) referitoare la egalitatea cetățenilor în fața legii. Invocând jurisprudența Curții Constituționale cu privire la principiul egalității în drepturi, autorii sesizării susțin că „înființarea acestei structuri de investigare a infracțiunilor exclusiv pentru categoria profesională a magistraților, în condițiile în care, în România nu mai există nicio altă categorie profesională care să aibă un organ de anchetă specializat și fără a se avea la bază un criteriu obiectiv și rațional (neexistând, de exemplu, studii care să releve faptul că fenomenul infracționalității în rândul magistraților are amploarea care să justifice înființarea unei secții speciale pentru combaterea lui) reprezintă o evidentă măsură discriminatorie, de natură a înfrânge principiul constituțional al egalității în drepturi”.

25. În fine, autorii obiecției apreciază că prevederile **art.I pct.61** din legea supusă controlului de constituționalitate, care introduc art.134² în Legea nr.304/2004, prin lipsa de precizie și claritate a redactării, se situează în afara cadrului impus de exigențele constituționale referitoare la previzibilitatea legii, textul fiind lacunar asupra unor aspecte, precum condițiile în care vor fi încadrate persoanele despre care se face vorbire în acest articol sau statutul lor profesional. Faptul că norma face trimitere la o procedură adoptată de Consiliul Superior al Magistraturii nu poate complini lipsa de claritate a textului, Curtea Constituțională reținând în acest sens, prin Decizia nr.244 din 19 aprilie 2016, că „dispozițiile

art.78 alin.(1) din Legea nr.360/2002 privind Statutul polițistului aduc atingere prevederilor cuprinse în art.73 alin.(3) lit.j) din Constituție, prin trimiterea la acte administrative, cu forță juridică inferioară legii, care reglementează, în absența unor norme cu forță juridică a legii organice, procedura și cazurile de modificare și/sau suspendare a raporturilor de serviciu ale polițistului.” *Mutatis mutandis*, prevederile art.I pct.61, făcând trimitere la acte administrative inferioare legii, în absența unor norme cu forță juridică a legii organice, contravin dispozițiilor art.73 alin.(3) lit.l) din Constituție.

26. În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizările au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a comunica punctul lor de vedere.

27. **Președintele Camerei Deputaților** a transmis cu Adresa nr.2/410/16 ianuarie 2018, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.315 din 16 ianuarie 2018, punctul său de vedere cu privire la sesizarea ce face obiectul Dosarului Curții nr.2962A/2017. Referitor la obiecțiile de neconstituționalitate extrinsecă, arată, pe de o parte, că, „dacă în urma consultărilor derulate cu privire la dezbateri propunerii legislative, se desprind situații în care subiecții care au dreptul de a formula amendamente își însușesc din punct de vedere formal, sub forma amendamentelor, (cu respectarea dispozițiilor legale și regulamentare) opiniile/părerile temeinic fundamentate exprimate de ceilalți participanți la dezbateri, dar care nu au drept de a formula amendamente, acest lucru nu înseamnă că se încalcă prevederile art.74 alin.(1) din Constituție”, și, pe de altă parte, că „se poate observa, din derularea procedurii legislative, că deputații au inițiat și depus amendamentele numai în ceea ce privește dezbateri inițiativei legislative la Camera Deputaților, iar senatorii au inițiat și depus amendamentele numai în ceea ce privește dezbateri inițiativei legislative la Senat, neîncălcându-se principiul autonomiei Camerelor Parlamentului. Faptul că în derularea procedurii legislative a propunerii legislative comisia sesizată în fond pentru redactarea raportului a fost o comisie specială comună a Camerei Deputaților și Senatului formată din deputați și senatori nu este de natură a duce la încălcarea prevederilor art.64 din Legea fundamentală, deoarece dezbaterile în fiecare Cameră a Parlamentului s-au supus normelor regulamentare ale fiecărei Camere”.

28. Cu privire la obiecțiile de neconstituționalitate intrinsecă, Președintele Camerei Deputaților arată că înființarea Secției pentru Investigarea Infracțiunilor

din Justiție „urmărește consolidarea independenței justiției, prin stabilirea unor standarde de exigență sporite față de cele actuale în ceea ce privește condițiile și modalitatea de recrutare a procurorilor ce vor ancheta magistrați”. Prin urmare, „pentru organizarea și funcționarea normală a Secției, actul normativ poate [conform art.14 alin.(2) din Legea nr.24/2000] și trebuie să cuprindă reglementări și din materii conexe, acestea fiind indispensabile realizării scopului urmărit de actul normativ”. Pe de altă parte, prin reglementarea atribuției Consiliului Superior al Magistraturii, „de a numi, prin plenul său, conducerea Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție, se mai atinge un obiectiv de referință, prevăzut de Decizia nr.2006/928/CE a Comisiei Europene, și anume acela de a consolida capacitatea și de a responsabiliza Consiliul Superior al Magistraturii”. De asemenea, sunt neîntemeiate și criticile referitoare la încălcarea principiului controlului ierarhic, consacrat de art.132 alin.(1) din Constituție, în condițiile în care chiar art.88² alin.(1) din legea criticată prevede că „*Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic*”.

29. În ceea ce privește critica referitoare la eliminarea Consiliului Superior al Magistraturii din procesul de avizare al „statelor de funcții și de personal pentru curțile de apel, tribunale, tribunale specializate, judecătorii și parchete”, care se vor aproba doar „prin ordin al ministrului justiției”, Președintele Camerei Deputaților o apreciază, de asemenea, ca nefondată, „din moment ce procurorii și judecătorii din Consiliul Superior al Magistraturii [...] și-au dat acordul cu privire la această modificare”.

30. Având în vedere considerentele expuse, Președintele Camerei Deputaților consideră obiecția de neconstituționalitate ca neîntemeiată și propune respingerea acesteia ca atare.

31. **Președintele Camerei Deputaților** a transmis cu Adresa nr.2/409/16 ianuarie 2018, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.314 din 16 ianuarie 2018, punctul său de vedere cu privire la sesizarea ce face obiectul Dosarului Curții nr.2965A/2017.

32. În ceea ce privește critica având ca obiect art.I pct.2, cu referire la art.2 alin.(2) din Legea nr.304/2004, arată că „intervenția legislativă asupra prevederilor menționate are rolul de a asigura succesiunea logică a soluțiilor preconizate, în funcție de conexiunile și raportul firesc dintre ipotezele articolului. Astfel, noua redactare a alin.(2) al articolului în cauză dezvoltă ipoteza juridică

redată sub forma primului alineat, care are valență de normă-cadru, prin detalierea principiilor care o fundamentează. Conținutul normativ rezultat nu mai încorporează enumerarea instanțelor judecătorești, însă acest fapt nu reprezintă o încălcare a art.126 alin.(1) din Constituția României, republicată, întrucât legea în care se integrează dezvoltă în partea sa dispozitivă aspectele referitoare atât la organizarea și competențele Înaltei Curți de Casație și Justiție, în art.18-34, cât și cu privire la organizarea curților de apel, tribunalelor, tribunalelor specializate și judecătoriilor, în art.35-61, precum și la sfera relațiilor sociale derivate din acestea”.

33. Cu privire la art.I pct.4, cu referire la art.9 din Legea nr.304/2004, Președintele Camerei Deputaților arată că, dintr-o eroare, textul care se referea, în varianta în vigoare, la Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a fost modificat, fără a se face precizarea efectivă că hotărârile supuse căilor de atac sunt cele adoptate de către Secția pentru judecatori și Secția pentru procurori ale Consiliului Superior al Magistraturii. Această omisiune nu reprezintă însă o încălcare a prevederilor constituționale.

34. Critica având ca obiect art.I pct.5, cu referire la sintagma „*temeinic motivată*” din art.16 alin.(3) din Legea nr.304/2004, este neîntemeiată, această sintagmă fiind folosită „în cadrul Codului de procedură civilă în 50 de situații și în cadrul Codului de procedură penală în 37 de situații. Este greu de înțeles cum, până la acest moment, judecătorii de la Înalta Curte de Casație și Justiție nu au sesizat că hotărârile judecătorești care au fost pronunțate și în care s-a motivat existența unor cazuri temeinic motivate sunt neconstituționale, ele putând afecta dreptul la un proces echitabil”.

35. Președintele Camerei Deputaților arată că și critica referitoare la dispozițiile art.I pct.14, 29 și 30, prin raportare la prevederile art.21 alin.(3) din Constituție, este neîntemeiată, deoarece măsura prin care se majorează componența numerică a completelor care judecă anumite litigii reprezintă o opțiune a legiuitorului derivată din art.126 alin.(2) din Constituție, prin care se recunoaște acestuia abilitatea stabilirii competenței instanțelor și a procedurii de judecată.

36. Cu privire la art.I pct.26, referitor la art.53 alin.(3) din Legea nr.304/2004, se arată că realizarea controlului sistemului de repartizare aleatorie a cauzelor de către un audit extern „asigură obiectivitatea acestuia, iar faptul că se face sub conducerea Ministerului Justiției este absolut firesc, în condițiile în care

sistemul Ecris este administrat de către acest minister. Publicarea concluziei auditului este o măsură necesară pentru asigurarea deplinei transparențe a administrării justiției, în interesul cetățeanului”. Prin urmare, „verificarea externă a sistemului de repartizare aleatorie a cauzelor este el însuși o nouă garanție a independenței justiției, și nicidecum o amenințare la adresa acesteia”.

37. Înființarea Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție, prin dispozițiile art.I pct.45, care introduc art.88¹-88⁹ în Legea nr.304/2004, este în acord cu prevederile constituționale. „Potrivit prevederilor din Legea nr.304/2004, în cadrul Ministerului Public funcționează parchetele militare, iar în cadrul instanțelor judecătorești, instanțele militare. Prin urmare criteriul în raport de care se face cercetarea penală și judecarea de către instanțe este calitatea de militar. De altfel, competența după calitatea persoanei, atât în faza de urmărire penală, cât și în faza de judecată, este unanim acceptată. Inclusiv la nivel constituțional este stabilită o competență specială de jurisdicție, respectiv Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție pentru investigarea infracțiunilor comise de senatori și deputați”.

38. Președintele Camerei Deputaților arată că Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție „nu s-a înființat în raport de un fenomen infracțional de anvergură care ar exista în rândul magistraților, ci pentru a înlătura orice posibile presiuni care ar putea fi exercitate din partea organelor de urmărire penală asupra judecătorilor și procurorilor. Preocuparea legiuitorului pentru asigurarea unor garanții sporite de independență a judecătorilor în aceste proceduri a venit în contextul unor situații repetate de presiuni făcute prin folosirea instrumentelor penale împotriva acestora. Astfel de exemple concrete au fost făcute publice atât de către foști membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, cât și de cei actuali. În acest sens, s-au indicat situații în care judecătorii desemnați să judece cauze de corupție au fost la rândul lor interceptați, chemați la audieri cât timp dosarele erau în curs, pentru ca apoi să se constate că acei judecători nu au avut legătură cu vreo faptă de corupție. De asemenea, au fost situații în care procurorii D.N.A. au anchetat judecători cu privire la cauzele pe care aceștia le-au judecat, prin încălcarea secretului deliberării. Ca atare, este o nevoie reală de a reglementa distinct urmărirea penală a judecătorilor și procurorilor, prin crearea unei secții distincte, care să nu aibă alte competențe, astfel încât activitatea acestora să nu mai interfereze cu cea a judecătorilor pe alte tipuri de cauze. În acest mod, se protejează

atât independența și imparțialitatea judecătorilor, cât și a procurorilor, atât în mod real, cât și la nivel de aparență”.

39. În fine, cu privire la art.I pct.61 din legea supusă controlului de constituționalitate, care introduc art.134² în Legea nr.304/2004, Președintele Camerei Deputaților susține că „delimitarea între lege, regulament și ordin nu a fost bine conturată în argumentarea motivelor de neconstituționalitate. Art.134² este inclus într-o lege organică și stabilește posibilitatea încadrării unor foști judecători pentru redactarea proiectelor judecătorești, activitate administrativă, nu judecătorească și care înlocuiește activitatea grefierilor de ședință. În același timp, procedura prin care acești foști judecători urmează a fi angajați se stabilește printr-o hotărâre a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii. Se cunoaște că judecătorii nu sunt beneficiarii unor contracte de muncă, regulile privind activitatea acestora fiind stabilite prin lege și hotărâri ale Consiliului Superior al Magistraturii”.

40. Având în vedere considerentele prezentate, Președintele Camerei Deputaților apreciază că sesizarea de neconstituționalitate este neîntemeiată și, pe cale de consecință, propune respingerea sa.

41. **Președintele Senatului** a transmis cu Adresa nr.I38/9 ianuarie 2018, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.137 din 9 ianuarie 2018, punctul său de vedere cu privire la sesizarea ce face obiectul Dosarului Curții nr.2962A/2017. Referitor la obiecțiile de neconstituționalitate extrinsecă, arată că, în virtutea principiului autonomiei parlamentare, „Camerale legislative au o marjă largă de modalități procedurale în care își pot exercita prerogativele constituționale. Oricând se poate opta pentru o cutumă *praeter legem* dacă există un acord politic între grupurile parlamentare, confirmat prin votul plenului Camerelor, dacă cutuma este subsumată asigurării eficienței actului de legiferare. De altfel, există un precedent procedural în care senatorii au putut să-și exercite unele drepturi în Camera Deputaților, iar deputații au utilizat același drept la Senat. Este vorba de dezbaterile legislative desfășurate cu prilejul revizuirii Constituției în 2003”.

42. În ceea ce privește critica referitoare la faptul că, pe parcursul procedurii legislative de adoptare a legii, au fost acceptate și aprobate de Comisia specială, precum și de cele două Camere ale Parlamentului amendamente formulate de alte subiecte de drept (organizații profesionale ale magistraților, C.S.M. și Consiliul Legislativ), Președintele Senatului arată că amendamentele în cauză au fost însușite și susținute de către membrii Comisiei, ca amendamente

proprii, astfel că au fost respectate dispozițiile art.74 alin.(1) din Constituție. De altfel, „trebuie remarcată deschiderea Comisiei speciale pentru asigurarea nu numai a unei largi transparențe procedurale, ci și a unei colaborări nemijlocite cu organisme profesionale reprezentative ale judecătorilor și procurorilor, precum și cu Consiliul Superior al Magistraturii. Din această colaborare a rezultat un act normativ care reflectă nu numai viziunea legislativă a Parlamentului, ci și a C.S.M., precum și a societății civile. Amendamentele respective au fost preluate și susținute de reprezentanții tuturor grupurilor parlamentare prezente la dezbateri, inclusiv de unii dintre semnatarii sesizării de neconstituționalitate”.

43. Cu privire la obiecțiile de neconstituționalitate intrinsecă, Președintele Senatului susține că înființarea Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție nu afectează atribuțiile Direcției Naționale Anticorupție, care continuă să funcționeze „ca o magistratură specială instituită pentru combaterea infracțiunilor de corupție. Nu există o dispoziție de rang constituțional care să atribuie Direcției Naționale Anticorupție exclusivitatea combaterii tuturor infracțiunilor de corupție. În fond, Parlamentul este suveran să-și elaboreze politica penală și în acest domeniu”.

44. Referitor la critica adusă modalității de numire a conducerii noii structuri organizatorice a Ministerului Public, se arată că numirea de către Consiliul Superior al Magistraturii a procurorului șef al Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție nu încalcă prevederile art.132 alin.(1) din Constituție, întrucât controlul ierarhic exercitat în cadrul Ministerului Public nu are nicio legătură cu procedura de numire în funcție, care constă într-un ansamblu de norme prin care o persoană este investită cu atribuția de a exercita anumite prerogative de putere publică.

45. De asemenea, este considerată neîntemeiată și critica potrivit căreia Parlamentul, înființând structura organizatorică menționată, reglementează în actul normativ și aspecte ce țin de statutul procurorilor, ceea ce echivalează cu încălcarea art.14 alin.(1) și alin.(2) din Legea nr.24/2000, înfrângând, astfel, art.1 alin.(5) din Constituție. Chiar Legea nr.24/2000 prevede că un act normativ poate cuprinde dispoziții proprii altui asemenea act, dacă acestea sunt indispensabile realizării scopului reglementării legislative prin actul normativ principal.

46. În ceea ce privește eliminarea avizului conform al Consiliului Superior al Magistraturii din procedura emiterii unui ordin al ministrului justiției, Președintele Senatului arată că „problema poate fi abordată și din perspectiva

posibilității de blocare de către o structură a autorității judecătorești, a unui act pe care puterea executivă intenționează să-l emită. [...] Stabilirea statelor de funcții este o problemă eminamente administrativă și nu are o legătură determinantă sau cauzală cu activitatea propriu-zisă de judecată. Este absurd să apreciezi *a priori* că stabilirea de către ministrul justiției a statelor de funcții la o instanță judecătorească, în funcție de bugetul pe care îl are la dispoziție într-un an bugetar, va duce la încălcarea de către acesta a independenței justiției. Așa fiind, susținerea potrivit căreia transferul puterii de decizie în totalitate către ministrul justiției, factor politic, reprezintă o reală amenințare la adresa justiției, este „o declarație eminamente politică și nu se bazează pe nicio argumentare constituțională”.

47. În concluzie, Președintele Senatului solicită respingerea obiecției de neconstituționalitate formulată de un număr de 29 de senatori aparținând grupului parlamentar al Partidului Național Liberal, ca neîntemeiată.

48. **Președintele Senatului**, în Dosarul nr.2965A/2017, și **Guvernul** nu au comunicat punctul lor de vedere cu privire la obiecțiile de neconstituționalitate.

49. La dosarele cauzei, a fost depus un memoriu din partea Asociației Forumul Judecătorilor, formulat în calitate de *amicus curiae*, prin care se susțin obiecțiile de neconstituționalitate privind dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară. Totodată, a fost depus un memoriu din partea Uniunii Naționale a Judecătorilor din România (U.N.J.R.) și a Asociației Magistraților din România (A.M.R.), formulat, de asemenea, în calitate de *amicus curiae*, prin care se solicită Curții respingerea, ca neîntemeiate, a criticilor de neconstituționalitate având ca obiect dispozițiile art.I pct.45, care introduc art.88¹-88⁹ în Legea nr.304/2004.

50. De asemenea, a fost depus un înscris din partea Grupurilor parlamentare ale Partidului Național Liberal din Camera Deputaților și Senat, prin care se arată că „modificările legislative supuse criticii de neconstituționalitate reprezintă un atac direct la principiul separației și echilibrului puterilor în stat, realizat printr-o încălcare flagrantă a principiului colaborării loiale între autoritățile statului și prin nesocotirea procedurilor parlamentare de adoptare a legilor”, motiv pentru care „este necesară obținerea unui punct de vedere al Comisiei de la Veneția, punct de vedere care va constitui un element de sprijin al activității de jurisdicție a Curții Constituționale”.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctele de vedere ale Președinților Camerei Deputaților și Senatului, raportul judecătorului-raportor, dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, precum și prevederile Constituției, reține următoarele:

51. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit. a) din Constituție și ale art.1, art.10, art.15, art.16 și art.18 din Legea nr.47/1992, să se pronunțe asupra constituționalității prevederilor legale criticate.

52. În vederea soluționării prezentelor sesizări, Curtea procedează, mai întâi, la verificarea admisibilității acestora. Analiza îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a sesizării trebuie realizată prin raportare la art.15 alin.(1) din Legea nr.47/1992, potrivit căruia *„Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori.”* Astfel, se constată că actul supus controlului de constituționalitate este o lege adoptată de Parlamentul României, sesizările fiind formulate de un număr de 29 de senatori aparținând grupului parlamentar al Partidului Național Liberal, respectiv de Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, ambele subiecte de drept întrunind, potrivit dispozițiilor legale, calitatea de titulari ai sesizării Curții Constituționale cu obiecții de neconstituționalitate.

53. Prin urmare, Curtea constată că **ambele sesizări îndeplinesc condițiile de admisibilitate prevăzute de lege, astfel că dispozițiile legale criticate urmează a fi supuse controlului de fond al Curții Constituționale.**

54. Cu privire la cererea formulată de Grupurile parlamentare ale Partidului Național Liberal din Camera Deputaților și Senat privind solicitarea punctului de vedere al Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept a Consiliului Europei (Comisia de la Veneția), plenul Curții, analizând motivele pe care se întemeiază cererea, constată că acestea nu constituie altceva decât critici generice de neconstituționalitate ale legii, care se suprapun, parțial, cu criticile formulate de autorii sesizărilor de neconstituționalitate în prezentele dosare aflate pe rolul Curții. Punctul de vedere despre care fac vorbire Grupurile parlamentare ale Partidului Național Liberal vizează competența principală a Comisiei de la

Veneția, aceea de a oferi statelor membre solicitante consiliere legală, sub forma *opiniilor legale/avizelor* exprimate cu privire la proiecte de acte normative sau legislație aflată în vigoare, care este supusă revizuirii. În acest caz, Curtea observă că sesizarea Comisiei se realizează de statul membru (parlamentul național, guvernul sau șeful statului), în temeiul art.3 pct.2 din Statutul Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept, adoptat de Comitetul de Miniștri la 21 februarie 2002, la cea de-a 78-a Reuniune a Miniștrilor adjuncți.

55. Potrivit prerogativelor Comisiei de la Veneția, în raporturile cu curțile constituționale, aceasta poate formula, la solicitarea instanței naționale, opinii *amicus curiae*, dar nu cu privire la constituționalitatea actului supus controlului în procedura desfășurată potrivit legii naționale, ci cu privire la aspecte de drept constituțional și internațional comparat, incidente în cauza dedusă judecătii. Prin urmare, doar Curtea Constituțională poate aprecia oportunitatea formulării unei cereri adresate forului internațional, în funcție de obiectul controlului de constituționalitate. Sub acest aspect, plenul Curții Constituționale constată că, în analiza materiei supuse controlului de constituționalitate în prezentele cauze, nu sunt necesare lămuriri, pe calea unei opinii *amicus curiae* formulate de Comisia de la Veneția, cu privire la incidența unor aspecte de drept constituțional și internațional comparat.

56. Actul de sesizare în **Dosarul Curții Constituționale nr.2962A/2017** are ca **obiect al criticilor de neconstituționalitate** dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, în ansamblul său, precum și dispozițiile art.I pct.45 și 62 din lege, în special.

57. Actul de sesizare în **Dosarul Curții Constituționale nr.2965A/2017** are ca **obiect al criticilor de neconstituționalitate** dispozițiile art.I pct.2, 4, 5, 14, 26, 29, 30, 45 și 61 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară.

58. Având în vedere faptul că obiectul celor două sesizări în constituie dispoziții ale Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, pentru o bună administrare a actului de justiție constituțională, în temeiul art.53 alin.(5) din Legea nr.47/1992, plenul Curții Constituționale dispune, din oficiu, conexarea celor două cauze, respectiv a Dosarului nr.2965A/2017 la Dosarul nr.2962A/2017, care a fost primul înregistrat, urmând ca instanța constituțională să pronunțe o singură decizie prin care să efectueze controlul de constituționalitate *a priori* asupra dispozițiilor Legii pentru

modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, în ansamblul său, precum și asupra dispozițiilor art.I pct.2, 4, 5, 14, 26, 29, 30, 45, 61 și 62 din lege, în special.

59. Autorii sesizării susțin că dispozițiile criticate contravin prevederilor constituționale ale art.1 alin.(3), (4) și (5) în ceea ce privește statul de drept, principiul separației puterilor, precum și claritatea și previzibilitatea legii, art.16 alin.(1) privind egalitatea în fața legii și a autorităților publice, art.21 alin.(3) cu privire la judecarea cauzei într-un termen rezonabil, art.64 care consacră principiul autonomiei parlamentare, art.73 alin.(3) privind legile organice, art.74 alin.(1) referitor la inițiativa legislativă, art.126 privind instanțele judecătorești, art.132 alin.(1) referitor la statutul procurorilor, art.133 alin.(1) și art.134 alin.(1) privind rolul și atribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii, precum și ale art.148 alin.(2) și alin.(4) privind integrarea României în Uniunea Europeană.

60. Propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară a fost inițiată de un număr de 10 deputați și senatori și înaintată Camerei Deputaților, în calitate de primă Cameră sesizată, la data de 31 octombrie 2017. Inițiativa legislativă este justificată în *Expunerea de motive* de necesitatea punerii în acord a unor texte declarate neconstituționale cu Decizia Curții Constituționale nr.321 din 9 mai 2017 și de transferarea unor atribuții de la Secțiile Consiliului Superior al Magistraturii la Plenul acestuia. De asemenea, ca urmare a constatării unor numeroase cazuri în care redactarea hotărârilor judecătorești s-a făcut cu mult peste termenul de recomandare de 30 de zile, pentru a evita asemenea situații a fost introdusă „obligativitatea redactării hotărârilor judecătorești în termen de cel mult 90 de zile de la pronunțare”. Totodată, în acord cu Ministerul Justiției, s-a considerat că „se impune înființarea unei direcții speciale, în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, care să investigheze infracțiunile săvârșite de magistrați”.

61. La solicitarea inițiatorilor, Biroul Permanent al Camerei Deputaților a aprobat dezbaterile inițiativei legislative în procedură de urgență și, ulterior, a trimis propunerea legislativă pentru raport, la Comisia specială comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, constituită în temeiul Hotărârii Parlamentului nr.69/2017, astfel cum a fost modificată prin Hotărârea Parlamentului nr.95/2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.915 din 22 noiembrie 2017.

Au fost solicitate avizele Consiliului Legislativ și Consiliului Superior al Magistraturii, precum și punctul de vedere al Guvernului.

62. Propunerea legislativă a primit Avizul Consiliului Legislativ, adoptat la data de 8 noiembrie 2017, prin care această autoritate a avizat favorabil inițiativa, cu unele observații punctuale.

63. La data de 9 noiembrie 2017, Guvernul a trimis punctul său de vedere în care formulează, pe de o parte, observații și propuneri asupra conținutului normativ al inițiativei legislative, și, pe de altă parte, mai multe propuneri de completare a acesteia, lăsând la aprecierea Parlamentului oportunitatea adoptării unei atare legi.

64. La data de 15 noiembrie 2017, Consiliul Superior al Magistraturii a transmis avizul său negativ cu privire la inițiativa legislativă. Prin Hotărârea nr.1148 din 9 noiembrie 2017, Plenul C.S.M. arată că, deși propunerea legislativă conține o serie de modificări „ce au fost anterior agreeate la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii, în ansamblu, viciile de neconstituționalitate semnalate și disfuncționalitățile pe care multe dintre prevederile proiectului le-ar putea genera în organizarea și funcționarea sistemului judiciar, nu permit o soluție de avizare favorabilă, cu observații. O astfel de soluție ar fi fost posibilă în condițiile în care, în puncte esențiale, propunerile transmise spre avizare ar fi de natură să îmbunătățească activitatea sistemului judiciar, iar nicidecum să constituie un regres față de reglementările pe care ar urma să le înlocuiască, din perspectiva normelor constituționale, a independenței justiției și a statutului magistratului”.

65. După primirea raportului favorabil al Comisiei speciale comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, în data de 13 decembrie 2017, propunerea legislativă a fost aprobată, cu amendamente, de Camera Deputaților, și înaintată spre Camera decizională. Comisia specială comună a întocmit un nou raport asupra propunerii legislative, iar, la data de 20 decembrie 2017, Senatul României, în temeiul art.75 și art.76 alin.(1) din Constituție, a adoptat, cu amendamente, legea și a trimis-o spre promulgare Președintelui României în data de 23 decembrie 2017.

66. În termenul legal, un număr de 29 de senatori aparținând grupului parlamentar al Partidului Național Liberal, respectiv Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite *au formulat obiecții de neconstituționalitate, care constituie obiectul prezentelor dosare conexe.*

67. **Analiza criticilor de neconstituționalitate extrinsecă. Critica referitoare la neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară prin raportare la prevederile art.74 alin.(1), art.79 și ale art.133 din Constituție.** Critica de neconstituționalitate vizează nominalizarea, în Raportul elaborat de Comisia specială a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, a asociațiilor profesionale ale magistraților, a Consiliului Superior al Magistraturii și a Consiliului Legislativ, ca autori ai unor amendamente aduse propunerii legislative, nominalizare care, în opinia autorilor sesizării, încalcă prevederile art.74 alin.(1), art.79 și ale art.133 din Legea fundamentală.

68. Potrivit dispozițiilor constituționale cuprinse în art.74 alin.(1) teza întâi, „*Inițiativa legislativă aparține, după caz, Guvernului, deputaților, senatorilor sau unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot*”, astfel că, în temeiul art.74 alin.(4), „*Deputații, senatorii și cetățenii care exercită dreptul la inițiativă legislativă pot prezenta propuneri legislative numai în forma cerută pentru proiectele de legi*”, propunerile legislative fiind supuse dezbaterii „*mai întâi Camerei competente să le adopte, ca primă Cameră sesizată*”, potrivit alin.(5) al aceluiași articol din Constituție.

69. În temeiul acestor norme constituționale, un număr de 10 deputați și senatori au inițiat propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară pe care au înaintat-o Camerei Deputaților, în calitate de primă Cameră sesizată. Biroul permanent al acestei Camere a aprobat dezbaterea în procedură de urgență și, având în vedere dispozițiile art.62 din Regulamentul Camerei Deputaților, potrivit căruia „*Biroul permanent trimite, spre examinare și în vederea elaborării rapoartelor, proiectele de legi, propunerile legislative, [...] comisiei permanente sesizate în fond, în competența căreia intră materia reglementată prin proiectul sau propunerea respectivă*”, a trimis propunerea legislativă pentru raport, la Comisia specială comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, constituită în temeiul art.8 din Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului, potrivit căruia „*La nivelul Parlamentului se pot constitui comisii speciale pentru avizarea unor acte normative complexe, pentru elaborarea unor propuneri legislative sau pentru alte scopuri precizate în hotărârile de constituire a*

respectivelor comisii” și a Hotărârii Parlamentului nr.69/2017, astfel cum a fost modificată prin Hotărârea Parlamentului nr.95/2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.915 din 22 noiembrie 2017.

70. Potrivit dispozițiilor art.65 alin.(4), coroborate cu art.99 alin.(1) din Regulamentul Camerei Deputaților, deputații care nu fac parte din comisia sesizată în fond/comisia specială, grupurile parlamentare sau Guvernul, sub semnătura unui membru al Guvernului, au dreptul de a prezenta amendamente într-un termen ce nu poate fi mai mic de jumătate din termenul pe care comisia îl are pentru predarea raportului de la anunțarea în plenul Camerei a proiectului de lege sau a propunerii legislative. În temeiul art.99 alin.(3) și alin.(4), amendamentele formulate de către deputați se depun în scris, motivat și sub semnătura inițiatorului, la comisia sesizată în fond sau, după caz, comisia specială, cu precizarea, dacă este cazul, a grupului parlamentar din care face parte, iar amendamentele Guvernului se depun la Biroul permanent și vor fi transmise comisiei sesizate în fond. Conform art.99 alin.(6) din Regulament, comisia se pronunță asupra tuturor amendamentelor înregistrate, cu respectarea termenului pe care îl are pentru predarea raportului, iar, în baza alin.(7) al aceluiași articol, Președintele comisiei sesizate în fond poate solicita punctul de vedere al Consiliului Legislativ cu privire la unele amendamente, punct de vedere care va fi trimis în termenul stabilit de comisie.

71. Raportul comisiei cuprinde, potrivit art.67 din Regulamentul Camerei Deputaților, referirea la modul cum s-au soluționat propunerile cuprinse în avizul Consiliului Legislativ, la punctul de vedere al Guvernului, dacă există implicații financiare asupra bugetului de stat sau asupra bugetului asigurărilor sociale de stat, alte avize, dacă este cazul, toate amendamentele admise și respinse, raportul final fiind redactat într-o manieră care să permită urmărirea acestuia, fie în format electronic, fie pe suport hârtie. Raportul cuprinde propuneri motivate privind admiterea fără modificări a actului examinat, respingerea acestuia sau admiterea lui cu modificări și/ori completări și se înaintează Biroului permanent al Camerei Deputaților.

72. După primirea raportului favorabil al Comisiei speciale comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, prin care s-a propus admiterea cu modificări și completări a actului examinat, propunerea legislativă a fost aprobată, cu amendamente, de Camera Deputaților, și înaintată spre Camera decizională, Senatul României. În temeiul art.68 din Regulamentul Senatului, potrivit căruia

„Biroul permanent trimite proiectele de lege, propunerile legislative sau amendamentele comisiilor în competența cărora intră materia reglementată prin acestea, spre dezbateri și elaborarea rapoartelor sau avizelor”, propunerea legislativă a fost trimisă pentru raport, Comisiei speciale comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției.

73. Dispozițiile Regulamentului Senatului prevăd, la art.74 alin.(1) teza întâi, că avizarea amendamentelor scrise, depuse de senatori, se face de către comisia sesizată în fond. Raportul comisiei cuprinde, potrivit art.72 din Regulamentul Senatului, referirile motivate la avizul Consiliului Legislativ și al altor instituții sau organisme care, potrivit legii, sunt competente să avizeze un proiect de lege sau o propunere legislativă, precum și la toate amendamentele, inclusiv cele prevăzute în punctul de vedere al Guvernului. În toate cazurile, raportul va cuprinde, în anexe distincte, amendamentele admise și cele respinse de comisie, cu motivarea corespunzătoare. Raportul care se înaintează Biroului permanent al Senatului va cuprinde propuneri motivate privind admiterea fără modificări a actului examinat, respingerea acestuia sau admiterea lui cu modificări.

74. În baza raportului favorabil întocmit de Comisia specială comună, care a propus admiterea cu modificări și completări a actului examinat, Senatul României, în temeiul art.75 și art.76 alin.(1) din Constituție, a adoptat legea și a trimis-o spre promulgare Președintelui României.

75. Cu privire la rolul *comisiilor parlamentare*, Curtea Constituțională s-a pronunțat în repetate rânduri (exemplu fiind Decizia nr.48 din 17 mai 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.125 din 21 mai 1994, Decizia nr.460 din 13 noiembrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.762 din 9 decembrie 2013), arătând că *acestea sunt organe interne de lucru ale Camerelor Parlamentului a căror activitate are caracter pregătitor pentru a oferi forului deliberativ toate elementele necesare adoptării deciziei*. Comisiile se constituie dintr-un număr restrâns de deputați sau senatori, specializați pe un anumit domeniu, cu o componentă și o structură care respectă configurația politică a fiecărei Camere. Dezbaterile specializate care au loc în cadrul ședințelor acestor comisii se finalizează cu întocmirea de rapoarte sau avize care au rolul de a pregăti și facilita desfășurarea lucrărilor Camerelor, respectiv a dezbaterilor care vor avea loc în plenul acestora. Necesitatea creării acestor organe de lucru a fost impusă de asigurarea eficienței activității unui corp deliberativ numeros.

76. Din acest considerent, organizarea și funcționarea lor sunt amănunțit reglementate, potrivit art.64 alin.(1) din Constituție, prin regulamentul fiecărei Camere sau regulamentul activităților comune. Dispozițiile constituționale nu fac decât să exprime acest rol subordonat, pregătitor, al activității comisiilor, diferențiat conform tipologiei lor, cuprinsă, de altfel, în prevederile art.64 alin.(4) din Constituție: *„Fiecare Cameră își constituie comisii permanente și poate institui comisii de anchetă sau alte comisii speciale. Camerele își pot constitui comisii comune.”*

77. Prin urmare, rațiuni ce țin de eficiența și eficacitatea demersului parlamentar în sensul elaborării unor proiecte/ propuneri legislative de o anumită complexitate, astfel cum prevede art.8 alin.(1) din Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului, justifică decizia Parlamentului de a constitui comisii comune speciale. Decizia constituirii unei asemenea comisii, luată cu respectarea prevederilor constituționale și regulamentare, ține de opțiunea exclusivă a Parlamentului, acesta având un drept propriu și originar de apreciere în privința organizării activității sale. Oportunitatea luării unei astfel de decizii nu poate fi cenzurată de Curtea Constituțională, prin intermediul controlului de constituționalitate, Parlamentul fiind suveran în a-și stabili modul de organizare a activității sale (a se vedea Decizia nr.828 din 13 decembrie 2017, nepublicată la data pronunțării prezentei decizii).

78. Dat fiind acest caracter auxiliar al comisiilor parlamentare, natura juridică a rapoartelor sau avizelor adoptate de acestea este aceea a unui act preliminar, cu caracter facultativ, de recomandare, adoptat în scopul de a sugera o anumită conduită, sub aspect decizional, plenului fiecărei Camere sau Camerelor reunite. Rapoartele și avizele au caracter obligatoriu numai sub aspectul solicitării lor, iar nu și din perspectiva soluțiilor pe care le propun, Senatul și Camera Deputaților fiind singurele corpuri deliberative prin care Parlamentul își îndeplinește atribuțiile constituționale.

79. Curtea a mai statuat (Decizia nr.209 din 7 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.188 din 22.03.2012) că, în situația în care o comisie parlamentară, din diverse motive, nu-și poate duce la îndeplinire activitatea, respectiv *întocmirea unui raport sau a unui aviz, nu este de natură a împiedica plenul fiecărei Camere de a dezbate și de a decide direct asupra problemelor care intră în atribuțiile lor*. În fond, specificul activității unei Camere a Parlamentului este de a adopta o decizie colectivă, luată cu majoritatea voturilor,

după o dezbatere publică. Orice altă concluzie ar echivala, pe de o parte, cu o supradimensionare a rolului comisiilor de lucru ale Parlamentului prin atribuirea unor efecte mult sporite actelor pe care aceste organe de lucru le adoptă, împrejurare care excedează cadrului constituțional și regulamentar în care acestea activează, și, pe de altă parte, ar echivala cu o deturnare a rolului Parlamentului, în ansamblul său, ca organ reprezentativ suprem al poporului român, care beneficiază de o legitimitate originară, fiind exponentul intereselor întregii națiuni.

80. Analizând critica referitoare la nominalizarea, în Raportul elaborat de Comisia specială a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, a asociațiilor profesionale ale magistraților, a Consiliului Superior al Magistraturii și a Consiliului Legislativ, ca autori ai unor amendamente aduse propunerii legislative, alături de parlamentari sau grupuri parlamentare, Curtea reține că aceasta constituie o problemă de aplicare a regulamentelor celor două Camere și a regulamentului propriu de funcționare a comisiei. Cu alte cuvinte, **obiectul criticii de neconstituționalitate îl constituie, de fapt, raportul comisiei, care, în opinia autorilor sesizării, are un conținut care excedează normelor și procedurilor parlamentare.** Or, problemele legate de organizarea și desfășurarea ședințelor comisiilor și, implicit, cele legate de actele acestor organe interne de lucru *nu sunt probleme de constituționalitate, ci de aplicare a normelor regulamentare* (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr.307 din 28 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.293 din 4 mai 2012).

81. Modul în care comisia specială comună și-a desfășurat activitatea, în acord sau nu cu prevederile regulamentelor parlamentare sau cu cele ale propriului regulament, nu are relevanță constituțională, nefiind întemeiat pe criterii de constituționalitate pe care Curtea să își poată fundamenta controlul. Comisia are dreptul de a invita la lucrările sale orice persoană sau entitate care poate oferi informații utile îmbunătățirii actului normativ supus examinării, iar membrii acesteia își pot însuși sau nu opiniile/sugestiile/recomandările formulate în fața lor. *Participarea la ședințele comisiei parlamentare a reprezentanților unor autorități publice, Consiliul Superior al Magistraturii ori Consiliul Legislativ, delegați să asiste la debaterile asupra inițiativei legislative pe parcursul procedurii parlamentare, nu are niciun efect juridic asupra avizului instituțional deja exprimat*, astfel că nu poate fi reținută critica autorilor sesizării referitoare la încălcarea atribuțiilor constituționale ale celor două autorități. De altfel, așa cum s-

a arătat în prealabil, comisia poate oricând solicita punctul de vedere al Consiliului Legislativ cu privire la unele amendamente formulate pe parcursul dezbaterilor.

82. Prin urmare, dată fiind natura juridică a raportului adoptat de comisia parlamentară, care, sub aspectul soluțiilor propuse, are caracter de recomandare, **modul în care este întocmit acest raport nu are relevanță constituțională**, doar Senatul și Camera Deputaților, în plenul fiecărei Camere, având competență în îndeplinirea atribuției de legiferare.

83. Pe de altă parte, așa cum arată chiar și autorii sesizării, Curtea constată că *amendamentele aduse propunerii legislative, formulate de terțe entități, au fost însușite de parlamentari sau de grupuri parlamentare*, astfel că eventualele neregularități determinate de nerespectarea prevederilor regulamentare nu se dovedesc a fi reale.

84. Pentru aceste argumente, **Curtea apreciază ca neîntemeiată critica privind neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară prin raportare la prevederile art.74 alin.(1), art.79 și ale art.133 din Constituție.**

85. ***Critica referitoare la neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară prin raportare la prevederile art.64 din Constituție care consacră autonomia celor două Camere ale Parlamentului.*** Cu privire la acest aspect, Curtea apreciază că sunt pe deplin aplicabile cele reținute în prealabil referitor la dreptul Camerelor Parlamentului de a înființa comisii comune speciale, care funcționează după procedura stabilită de Parlament și de Regulamentele Camerei Deputaților și Senatului, precum și cele reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr.828 din 13 decembrie 2017, încă nepublicată, prin care instanța a constatat constituționalitatea Hotărârii Parlamentului nr.69/2017, astfel cum a fost modificată prin Hotărârea Parlamentului nr.95/2017, privind înființarea Comisiei speciale comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, inclusiv prin raportare la dispozițiile constituționale ale art.64, care consacră principiul autonomiei parlamentare.

86. Curtea a reținut că, „atunci când comisia specială comună elaborează o propunere legislativă a cărei dezbateri și adoptare se realizează în ședințe separate ale Camerelor Parlamentului, aceasta se înscrie de Biroul permanent al Camerei de reflecție pe ordinea de zi a plenului acestei Camere”. Cu alte cuvinte, „atribuțiile comisiei speciale comune nu se limitează la ipotezele în care

Parlamentul lucrează în ședință comună. Din contră, astfel cum prevede și art.8 alin.(1) din Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului, aceasta se constituie pentru avizarea unor acte normative complexe, pentru elaborarea unor propuneri legislative sau pentru alte scopuri precizate în hotărârile de constituire a respectivelor comisii, iar rezultatul activității sale urmează procedura prevăzută de Constituție sau regulament, după caz”. Curtea a stabilit că „o viziune restrictivă asupra rolului comisiilor speciale comune ar duce la caracterul lipsit de eficiență al acestora [...] Acest lucru ar însemna că numai comisiile speciale constituite separat la nivelul fiecărei Camere ar avea competența să elaboreze propuneri legislative pentru cvasi-majoritatea domeniilor, comisii care, prin activitatea lor, nu pot asigura o coerență, completitudine și unitate cu caracter general actului legislativ într-un domeniu dat, ele funcționând numai în cadrul Camerei de reflecție sau decizionale, după caz, iar multe proiecte/propuneri legislative aflate în diferite faze ale procedurii parlamentare ar scăpa acțiunii ei”.

87. Curtea a mai constatat că „o comisie specială, astfel cum ilustrează și denumirea sa, impune o **procedură specială**, distinctă de cea generală, competența sa făcând **inutilă parcurgerea procedurii generale de avizare sau adoptare a unui raport**. Din moment ce comisia specială întocmește un raport asupra unui proiect/unei propuneri legislative, este inutil ca o comisie permanentă să întocmească un al doilea raport, deoarece s-ar ajunge la crearea unei proceduri care ar dubla obligația inițială de întocmire a raportului. [...] Astfel, în dezbaterile și adoptarea raportului, oricare dintre membrii comisiei speciale comune, fie deputați, fie senatori, poate propune și vota amendamente, indiferent că procedura se află în fața Camerei Deputaților sau Senatului, iar prezentarea raportului în fața Camerei de reflecție sau decizionale urmând a fi realizată în aceleași condiții”. Prin urmare, Curtea a reținut că, „odată constituită o asemenea comisie, ea trebuie înzestrată cu instrumente și proceduri care să o facă funcțională și eficientă. În caz contrar, ea s-ar comporta ca orice altă comisie permanentă, neputând, astfel, răspunde unei nevoi sociale însemnate care, de fapt, a stat la baza instituirii sale”.

88. Având în vedere aceste argumente, **Curtea apreciază ca neîntemeiată critica privind neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară prin raportare la prevederile art.64 din Constituție.**

89. În concluzie, analizând criticile de neconstituționalitate extrinsecă, Curtea constată că dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii

nr.304/2004 privind organizarea judiciară sunt constituționale, astfel că obiecția cu un atare obiect va fi respinsă, ca neîntemeiată.

90. **Analiza criticilor de neconstituționalitate intrinsecă. Critica referitoare la dispozițiile art.I pct.2, cu referire la art.2 alin.(2) din Legea nr.304/2004, prin raportare la prevederile art.1 alin.(5) și art.126 din Constituție.** Art.I pct.2 din legea supusă controlului de constituționalitate prevede că: „Articolul 2 se modifică și va avea următorul cuprins: [...] (2) Justiția se realizează în mod egal pentru toți, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, orientare sexuală, opinie, apartenență politică, avere, origine ori condiție socială sau de orice alte criterii discriminatorii, respectându-se principiul egalității de arme, independența instanțelor și a judecătorilor, principiul separării puterilor și a forței obligatorii a hotărârilor definitive ale instanței, precum și durata rezonabilă a proceselor și a respectării dreptului la apărare.”

91. Legea nr.304/2004, în vigoare în prezent, prevede la art.2 alin.(2) că „Justiția se realizează prin următoarele instanțe judecătorești:

- a) Înalta Curte de Casație și Justiție;
- b) curți de apel;
- c) tribunale;
- d) tribunale specializate;
- e) instanțe militare;
- f) judecătorii.”

92. **Critica vizează, pe de o parte, suprapunerea textului de lege, în noua redactare cu norme deja existente în cuprinsul Legii nr.304/2004, împrejurare ce generează neclaritatea textului, incompatibilă cu principiul constituțional al legalității, reglementat în art.1 alin.(5) din Constituție, și pe de altă parte, abrogarea formei anterioare a alin.(2) al art.2 din Legea nr.304/2004, în conținutul căruia sunt menționate expres instanțele care funcționează în cadrul sistemului național de justiție, împrejurare ce este de natură a atrage încălcarea prevederilor art.126 alin.(1) din Constituție.**

93. Analizând textul de lege criticat, Curtea observă că acesta reia *expressis verbis* soluția legislativă din art.7 alin.(2) din legea în vigoare, care prevede că „Justiția se realizează în mod egal pentru toți, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, orientare sexuală, opinie, apartenență politică, avere, origine ori condiție socială sau de orice alte criterii

discriminatorii”, soluția legislativă din art.10, potrivit căreia „*Toate persoanele au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, de către o instanță imparțială și independentă, constituită potrivit legii*”, soluția legislativă din art.15 teza întâi, în temeiul căreia „*Dreptul la apărare este garantat*”, precum și soluția legislativă din art.16 alin.(1), care prevede că „*Hotărârile judecătorești trebuie respectate și duse la îndeplinire în condițiile legii*”, dispoziții legale care vor rămâne în vigoare, nefiind modificate de legea supusă controlului.

94. Pe lângă acestea, „*principiul separării puterilor*” invocat în dispoziția modificatoare are consacrarea constituțională în art.1 alin.(4) din Constituție, care face vorbire despre „*principiul separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească*”, iar la nivel legal este transpus de dispozițiile art.1 alin.(1) din Legea nr.304/2004, potrivit căreia „*Puterea judecătorească se exercită de Înalta Curte de Casație și Justiție și de celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege*” și de cele ale art.3, potrivit căreia „*Competența organelor judiciare și procedura judiciară sunt stabilite de lege*”. Legea supusă controlului de constituționalitate, prin art.I pct.1, înlocuiește sintagma „*puterea judecătorească se exercită*” din cuprinsul art.1 alin.(1) din Legea nr.304/2004, sintagmă care are corespondent în norma constituțională și care, pe de o parte, delimitează această putere de celelalte două - legislativă și executivă, și, pe de altă parte, delimitează instanțele judecătorești de celelalte autorități judiciare - parchete și Consiliul Superior al Magistraturii, sub aspectul exercitării acestei puteri, cu sintagma „*justiția se realizează*”, care reprezintă actul îndeplinit de judecători, tocmai ca rezultat al exercitării puterii cu care Constituția investeste autoritatea în cadrul căreia aceștia își desfășoară activitatea. Această modificare însă nu impietează asupra rolului constituțional al Înaltei Curți de Casație și Justiție și al celorlalte instanțe judecătorești de a exercita „*puterea judecătorească*”, norma legală reproducând întocmai dispozițiile art.126 alin.(1) din Constituție.

95. Pe de altă parte, din enumerarea prevăzută în norma criticată a principiilor pe care trebuie să se fundamenteze realizarea justiției, principiul care nu are o consacrare expresă în legea în vigoare și, aparent, constituie un element de noutate introdus de legea modificatoare, este „*independența instanțelor*”. Analizând statutul instanțelor judecătorești, Curtea reține că acesta este reglementat la nivel constituțional în Secțiunea 1 – Instanțele judecătorești, a Capitolului VI – Autoritatea judecătorească din Titlul III – Autoritățile publice. În

art.126 alin.(1) se prevede că „*Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și de celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege*”, iar art.124 – Înfăptuirea justiției, la alin.(3) prevede că „*judecătorii sunt independenți și se supun numai legii*”. Mai mult, potrivit art.133 alin.(1), „*Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției*”. Din coroborarea normelor constituționale, rezultă că independența justiției, principiu fundamental consacrat de Constituție, care, potrivit art.152 alin.(1), constituie una dintre limitele materiale ale revizuirii Legii fundamentale, are două componente: componenta instituțională, care se referă la autoritatea care înfăptuiește justiția - instanța judecătorească, și componenta individuală, care se referă la persoana care este investită cu puterea de a spune dreptul, *jurisdictio*, respectiv judecătorul. Ambele componente implică existența unor numeroase aspecte, cum ar fi: lipsa imixtiunii celorlalte puteri în activitatea de judecată, faptul că niciun alt organ decât instanțele nu poate decide asupra competențelor lor specifice prevăzute prin lege, existența unei proceduri prevăzute de lege referitoare la căile de atac ale hotărârilor judecătorești, existența unor fonduri bănești suficiente pentru desfășurarea și administrarea activității de judecată, procedura de numire și promovare în funcție a magistraților și, eventual, perioada pentru care sunt numiți, condiții de muncă adecvate, existența unui număr suficient de magistrați ai instanței respective pentru a evita un volum de muncă excesiv și pentru a permite finalizarea proceselor într-un termen rezonabil, remunerare proporțională cu natura activității, repartizarea imparțială a dosarelor, posibilitatea de a forma asociații ce au ca principal obiect protejarea independenței și a intereselor magistraților etc. (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr.873 din 25 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.433 din 28 iunie 2010). Așadar, „*independența instanțelor*”, ca principiu pe care se fundamentează actul de justiție, potrivit normei modificatoare, nu constituie un element nou din perspectiva garanțiilor constituționale în această materie, noutatea fiind doar consacrarea sa legală, fără ca legiuitorul să ofere o explicitare a conceptului.

96. În fine, ***un alt efect al modificării operate îl constituie abrogarea soluției legislative anterioare care enumeră instanțele judecătorești care înfăptuiesc justiția.*** Astfel, potrivit art.126 alin.(1) din Constituție, „*Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și de celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege*”. Dispozițiile art.2 alin.(2) din Legea nr.304/2004, în vigoare în prezent, constituie chiar expresia normei constituționale, dând substanță

obligației legiuitorului de a stabili, prin lege, celelalte instanțe judecătorești, care, alături de Înalta Curte de Casație și Justiție, realizează, în România, justiția. Eliminarea enumerării exprese a acestor instanțe lipsește de efecte juridice norma constituțională. Or, având în vedere importanța majoră a domeniului reglementat, instanțele judecătorești exercitând una dintre puterile și funcțiile statului, **consacrarea explicită, printr-o normă de sine-stătătoare, clară, neechivocă, a acestor autorități ale statului, în chiar cuprinsul Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară se impune legiuitorului ordinar, ca obligație constituțională**, prevăzută de dispozițiile art.1 alin.(5), în componenta referitoare la claritatea și previzibilitatea legii, coroborate cu art.126 alin.(1) din Constituție.

97. Aspectele prezentate ridică serioase probleme de sistematizare, unificare și coordonare a legislației, dispozițiile art.I pct.2 încălcând normele de tehnică legislativă, respectiv art.16 alin.(1) din Legea nr.24/2000, potrivit căruia „În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative”. Norma criticată nu numai că **nu înlătură paralelismele, ci le creează**, preluând soluții legislative deja existente în actul normativ, **ceea ce este de natură a-i afecta structura, concizia și unitatea conceptelor pe care acesta le utilizează**. Toate acestea, coroborate cu constatarea faptului că, prin modificările operate, **se abrogă soluția legislativă anterioară care consacră instanțele judecătorești care înfăptuiesc justiția**, conduc la concluzia că **dispozițiile art.I pct.2, cu referire la art.2 alin.(2) din Legea nr.304/2004, sunt neconstituționale prin raportare la prevederile art.1 alin.(5) și art.126 din Constituție**.

98. **Critica referitoare la dispozițiile art.I pct.4 prin raportare la prevederile art.1 alin.(5) din Constituție**. Art.I pct.4 din legea supusă controlului de constituționalitate prevede că: „Articolul 9 se modifică și va avea următorul cuprins: *Hotărârile secțiilor pot fi atacate la secția de contencios administrativ a curții de apel, conform dreptului comun.*”

99. Legea nr.304/2004, în vigoare în prezent, prevede la art.9 că „*Plenul Consiliului Superior al Magistraturii funcționează ca instanță de judecată pentru soluționarea contestațiilor formulate de judecători și procurori împotriva hotărârilor pronunțate de secțiile Consiliului Superior al Magistraturii, cu excepția celor date în materie disciplinară*”.

100. **Critica de neconstituționalitate vizează utilizarea sintagmei vagi și imprecise „hotărârile secțiilor”**, fără stabilirea unei corelații cu articolele

anterioare, fapt ce creează, în opinia autorilor obiecției, incertitudine cu privire la emitentul hotărârilor ce pot fi atacate potrivit dispozițiilor acestui articol.

101. Dispozițiile art.9 fac parte din Capitolul II - *Accesul la justiție* al Titlului I - *Dispoziții generale* din Legea nr.304/2004. Alături de dispozițiile anterioare ale capitolului menționat (art.6-art.8), care au ca finalitate consacrarea dreptului oricărei persoane de a se adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime, art.9 prevede competența plenului Consiliului Superior al Magistraturii de a funcționa, ca instanță de judecată, pentru soluționarea contestațiilor formulate de judecatori și procurori împotriva hotărârilor pronunțate de secțiile Consiliului.

102. Noua reglementare pare să înlăture derogarea pe care dispozițiile art.9 o prevăd în prezent, sub aspectul accesului la o instanță judecătorească de drept comun, și să transfere competența de soluționare a contestațiilor formulate de judecatori și procurori împotriva hotărârilor pronunțate de secțiile Consiliului Superior al Magistraturii, în altă materie decât cea disciplinară, de la plenul Consiliului către o instanță judecătorească, respectiv curtea de apel - secția de contencios administrativ. Însă, în condițiile în care conținutul normei modificate vorbește despre „hotărârile secțiilor”, care pot fi atacate la secția de contencios administrativ a curții de apel, fără ca norma să fie integrată într-un ansamblu de dispoziții din care să rezulte care sunt „secțiile” care pronunță respectivele hotărâri, redactarea textului legal este viciată de echivoc și imprevizibilitate. Reglementarea ar avea înțeles numai din analiza evoluției conținutului normativ al art.9, deci exclusiv din interpretarea istorică a normei, însă o atare posibilitate este de neconceput din perspectiva exigențelor de calitate pe care Constituția le stabilește cu privire la o lege în vigoare. Astfel, Curtea constată că norma, în noua redactare, creează incertitudine cu privire la emitentul hotărârilor ce pot fi atacate potrivit dispozițiilor acestui articol, *nefiind clar dacă este vorba despre secții ale Consiliului Superior al Magistraturii, secții ale unor instanțe de judecată sau secții ale altor organisme sau autorități*.

103. Având în vedere aceste aspecte, Curtea reține că **dispozițiile art.I pct.4 aduc atingere art.1 alin.(5) din Constituție, din perspectiva lipsei de claritate și previzibilitate a legii**.

104. *Critica referitoare la dispozițiile art.I pct.5 prin raportare la prevederile art.1 alin.(5) din Constituție*. Art.I pct.5 din legea supusă controlului de constituționalitate prevede că: „La articolul 16, după alineatul (2) se introduce

un nou alineat, alin.(3), cu următorul cuprins: (3) Hotărârile judecătorești trebuie redactate în termen de cel mult 30 de zile de la data pronunțării. În cazuri temeinic motivate, termenul poate fi prelungit cu câte 30 de zile, de cel mult două ori.”

105. **Critica de neconstituționalitate vizează imprevizibilitatea sintagmei „cazuri temeinic motivate”,** din care nu se poate deduce cu certitudine care sunt cazurile în care termenul impus pentru redactarea hotărârilor judecătorești poate fi prelungit și nici cine este persoana îndreptățită să aprecieze această temeinicie și să aprobe prelungirea.

106. Cu privire la termenul de redactare a hotărârilor judecătorești, Curtea observă că dispozițiile procedurale de drept comun, civile și penale, prevăd deja termenul de 30 de zile de la data pronunțării. Astfel, potrivit dispozițiilor art.426 alin.(5) din Codul de procedură civilă, *„Hotărârea se va redacta și se va semna în cel mult 30 de zile de la pronunțare. Opinia separată a judecătorului rămas în minoritate, precum și, când este cazul, opinia concurentă se redactează și se semnează în același termen”*. De asemenea, prevederile art.406 alin.(1) din Codul de procedură penală dispun că *„Hotărârea se redactează în cel mult 30 de zile de la pronunțare”,* iar alin.(2) prevede că *„Hotărârea se redactează de unul dintre judecătorii care au participat la soluționarea cauzei, în cel mult 30 de zile de la pronunțare, și se semnează de toți membrii completului și de grefier”*. Normele procedurale au o redactare doar formal imperativă, întrucât nerespectarea termenului nu poate afecta valabilitatea hotărârii pronunțate, însă, atunci când se constată motive imputabile judecătorului, încălcarea acestora poate constitui abatere disciplinară, în condițiile art.99 lit.h) din Legea nr.303/2004 privind statutul magistraților.

107. Noua reglementare prevede același termen pentru redactare și, în plus, posibilitatea prelungirii acestui termen cu câte 30 de zile, de cel mult două ori, în cazuri temeinic motivate. Dispoziția legală constituie premisa redactării unor hotărâri judecătorești de calitate, înlăturând posibilitatea ca termenul de 30 de zile să devină un element de presiune asupra judecătorului, care s-ar expune unor eventuale consecințe de ordin disciplinar în cazul depășirii sale, și care, implicit, ar afecta calitatea actului de justiție. Posibilitatea prelungirii termenului de 30 de zile, în cazuri temeinic justificate, cu încă 60 de zile, nu este de natură să afecteze soluționarea cauzei într-un termen rezonabil, având în vedere că dreptul la un proces echitabil presupune crearea unui cadru legal care să prevadă și garanția referitoare la redactarea unei hotărâri judecătorești în condiții adecvate cauzei,

rolului instanței judecătorești sau situației particulare a judecătorului. Existența unor motive temeinice, concrete, care pot determina prelungirea termenului legal de redactare a hotărârii judecătorești constituie cauze exoneratoare de răspundere disciplinară. În literatura de specialitate s-a precizat că prin „*motive temeinic justificate*” trebuie să se înțeleagă numai acele împrejurări care, fără a avea gravitatea forței majore, sunt exclusive de culpă, fiind piedici relative, iar nu absolute (ca forța majoră). Pot constitui cazuri temeinic justificate pentru depășirea termenului procedural legal: complexitatea deosebită a cauzei în care a fost pronunțată hotărârea, încărcarea excesivă a rolului instanței care a pronunțat hotărârea, îmbolnăvirea judecătorului și spitalizarea sa etc., fiind necesar ca judecătorul să facă dovada temeiniciei motivelor invocate în susținerea cererii de prelungire a termenului.

108. Având în vedere aceste argumente, critica potrivit căreia nu se poate deduce cu certitudine care sunt cazurile în care termenul impus pentru redactarea hotărârilor judecătorești poate fi prelungit nu poate fi reținută, **identificarea și constatarea „cazurilor temeinic motivate” urmând a fi efectuate, de la caz la caz, de persoana competentă, potrivit legii, să verifice respectarea obligației legale de redactare în termenul de 30 de zile de la pronunțare a hotărârii judecătorești de către judecătorul cauzei.** Sub acest aspect, nu poate trece neobservat faptul că autorii obiecției de neconstituționalitate formulează o critică cu privire la o sintagmă frecvent utilizată în legislația în vigoare și a cărei sferă de cuprindere a fost determinată de jurisprudență, care, în funcție de instituția juridică reglementată, i-a conferit conținutul normativ adecvat. Astfel, sintagma „*motive temeinice*” sau „*cazuri/motive temeinic justificate*” se regăsește, cu titlu exemplificativ, în numeroase norme din legislația procesuală de drept comun, în Codul de procedură civilă (art.19, 137, 143, 163, 186, 187, 213, 214, 215, 222, 229, 230, 237, 241, 254, 304, 338, 357, 358, 386, 393, 418, 484, 567, 582, 584, 653, 710, 719, 760, 824, 906, 934, 965, 973, 990, 1033 sau 1119), respectiv în Codul de procedură penală (art.46, 144, 148, 150, 154, 159, 209, 210, 215, 221, 228, 335, 350, 288, 493 sau 509).

109. În concluzie, Curtea apreciază că **dispozițiile art.I pct.5 cu privire la sintagma „motive temeinic justificate” sunt constituționale prin raportare la prevederile art.1 alin.(5),** fiind suficient de clare și previzibile sub aspectul incidenței lor.

110. *Critica referitoare la dispozițiile art.I pct.14, 29 și 30 prin raportare la prevederile art.21 alin.(3) din Constituție.* Art.I pct.14 din legea supusă controlului de constituționalitate prevede că: „La articolul 31 alineatul (1), litera b) se modifică și va avea următorul cuprins: b) pentru contestațiile împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii de drepturi și libertăți și judecătorii de cameră preliminară de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, completul de judecată este format din 2 judecători.”

111. Art.I pct.29 din legea supusă controlului de constituționalitate are următorul conținut: „La articolul 54, după alineatul (1²) se introduce un nou alineat, alin.(1³), cu următorul cuprins: „(1³) Contestațiile formulate împotriva hotărârilor pronunțate în materie penală de către judecătorii și tribunale în cursul judecății în primă instanță, de către judecătorii de drepturi și libertăți și judecătorii de cameră preliminară de la aceste instanțe se soluționează în complet format din 2 judecători.”

112. Art.I pct.30 din legea supusă controlului de constituționalitate stabilește că: „La articolul 54, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins: (2) Apelurile și recursurile se judecă în complet format din 3 judecători, cu excepția cazurilor în care legea prevede altfel.”

113. *Critica de neconstituționalitate susține că, în lipsa unui studiu de impact privind resursele umane ale instanțelor, norma modificatoare va conduce la scăderea numărului de complete de judecată* (potrivit Dicționarului explicativ al limbii române, *completuri* – forma plural a substantivului neutru *complet*, n.n.) *și, implicit, la acordarea unor termene mai lungi pentru soluționarea cauzelor, împrejurare ce este de natură a încălca prevederile art.21 alin.(3) din Constituție.*

114. Prima normă criticată vizează **compunerea completului** de judecată de la Înalta Curte de Casație și Justiție care soluționează contestațiile formulate împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii de drepturi și libertăți și judecătorii de cameră preliminară de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, din **2 judecători**. În prezent, dispozițiile art.31 alin.(1) lit.b) din Legea nr.304/2004 prevăd compunerea completului dintr-un singur judecător.

115. Cea de-a doua normă criticată introduce un nou alineat în cadrul art.54 din Legea nr.304/2004, care stabilește **compunerea completului** de judecată care soluționează contestațiile formulate împotriva hotărârilor pronunțate în materie penală în cursul judecății în primă instanță, de către judecătorii de drepturi și libertăți și cei de cameră preliminară de la judecătorii și tribunale, din **2**

judecători. În prezent, dispozițiile art.54 alin.(1¹) și alin.(1²) din Legea nr.304/2004 prevăd compunerea acestor complete dintr-un singur judecător.

116. În fine, cea de-a treia normă criticată modifică norma actuală cuprinsă în art.54 alin.(2), care prevede că apelurile se judecă în complet de 2 judecători, stabilind, ca normă generală, un complet format din **3 judecători** atât pentru judecarea apelurilor, cât și pentru cea a recursurilor.

117. Cu privire la modificările operate sub aspectul creșterii numărului de judecători care compun completele de judecată în materiile reglementate, Curtea reține că opțiunea legiuitorului cu privire la aceste aspecte nu constituie o problemă de constituționalitate, care să poată fi cenzurată pe calea controlului efectuat de Curte. Stabilirea normelor privind structura instanțelor de judecată, secțiile și completele specializate din cadrul acestora sau compunerea completelor de judecată cad în competența de reglementare a legiuitorului ordinar. Acesta are o marjă semnificativă de apreciere în virtutea dispozițiilor constituționale cuprinse în art.126 alin.(1), care vorbesc de „*instanțe judecătorești stabilite de lege*”, precum și în art.126 alin.(4), potrivit căruia „*Compunerea Înaltei Curți de Casație și Justiție și regulile de funcționare a acesteia se stabilesc prin lege organică*”. Mai mult, Curtea nu poate cenzura opțiunea legiuitorului sub aspectul existenței sau nu a unui studiu de impact al legii modificatoare privind resursele umane ale instanțelor, această chestiune neavând relevanță constituțională.

118. Pentru aceste motive, Curtea apreciază ca fiind **neîntemeiate criticile de neconstituționalitate formulate de autorii sesizării cu privire la dispozițiile art.I pct.14, 29 și 30 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară prin raportare la prevederile art.21 alin.(3) din Constituție.**

119. Pe de altă parte, Curtea remarcă faptul că una dintre modificările operate cu privire la compunerea completelor de judecată nu respectă normele de tehnică legislativă, fiind susceptibilă a genera confuzie cu privire la aspectul reglementat. Astfel, așa cum s-a precizat în prealabil, dispozițiile art.I pct.29 din legea supusă controlului de constituționalitate introduc un nou alineat – alin.(1³) - în cadrul art.54 din Legea nr.304/2004, care stabilește compunerea din 2 judecători a unor complete de judecată. Dispozițiile în vigoare prevăd, la alin.(1¹) și alin.(1²), compunerea acestor complete dintr-un singur judecător. Însă, ca urmare a modificării operate, *legiuitorul nu abrogă decât dispozițiile alin.(1¹) al art.54 [art.I pct.28 din legea supusă controlului de constituționalitate]* cu privire

completele de judecată care soluționează contestațiile formulate împotriva hotărârilor pronunțate de către judecătorii de drepturi și libertăți și cei de cameră preliminară de la judecătorii și tribunale, dispozițiile alin.(1²) rămânând nemodificate. Prin urmare, *compunerea completului de judecată care soluționează contestațiile formulate împotriva hotărârilor pronunțate în materie penală în cursul judecății în primă instanță de către judecătorii și tribunale este reglementată de dispozițiile art.54 prin două norme diferite: 1 singur judecător – alin.(1²), respectiv 2 judecători - alin.(1³)*. Or, într-o atare situație, Curtea reține că, întrucât dispozițiile art.I pct.29 creează incertitudine în procesul de aplicare a legii, acestea încalcă art.1 alin.(5) din Constituție, din perspectiva lipsei de claritate și previzibilitate a normei legale.

120. *Critica referitoare la dispozițiile art.I pct.26 prin raportare la prevederile art.1 alin.(5) și art.124 din Constituție.* Art.I pct.26 din legea supusă controlului de constituționalitate prevede că: „La articolul 53, după alineatul (2) se introduce un nou alineat, alin.(3), cu următorul cuprins: (3) Sistemul de repartizare aleatorie a cauzelor pe complete de judecată se auditează extern, la fiecare 2 ani, sub conducerea Ministerului Justiției și cu implicarea societății civile și a organizațiilor profesionale ale magistraților. Concluziile auditului sunt publice.”

121. *Critica de neconstituționalitate vizează neclaritatea sintagmelor „sistemul de repartizare aleatorie a cauzelor pe complete” și „cu implicarea societății civile și a organizațiilor profesionale”, precum și lipsa oricărei referiri la procedura de auditare*, autorii sesizării susținând că imprecizia și neclaritatea textului de lege reprezintă o carență legislativă gravă, de natură a afecta principiul independenței justiției.

122. Analizând critica formulată, Curtea observă că, în temeiul art.53 alin.(1) din Legea nr.304/2004, „*Repartizarea cauzelor pe complete de judecată se face în mod aleatoriu, în sistem informatizat*”. Ținând seama de importanța domeniului reglementat, repartizarea aleatorie a dosarelor constituind una dintre garanțiile legale ale imparțialității justiției, norma completatoare prevede auditarea externă a sistemului de repartizare aleatorie a cauzelor, periodicitatea acestui audit – o dată la 2 ani, precum și efectuarea sa sub conducerea Ministerului Justiției și cu implicarea societății civile și a organizațiilor profesionale ale magistraților. De asemenea, noile dispoziții stabilesc caracterul public al concluziilor auditului extern.

123. Cu privire la sintagma „*sistemul de repartizare aleatorie a cauzelor pe complete*”, având în vedere structura unitară și coerentă a dispozițiilor art.53, în forma completată, apare cu evidență faptul că auditul extern are ca obiect verificarea sistemului informatizat pe baza căruia se realizează repartizarea aleatorie a cauzelor pe complete de judecată. În ceea ce privește procedura de auditare, legea se limitează la a stabili aspectele esențiale ale activității de auditare, și anume sub conducerea cărei autorități publice se desfășoară activitatea de auditare – Ministerul Justiției, participarea reprezentanților societății civile și a organizațiilor profesionale ale magistraților în cadrul procedurii, precum și caracterul public al concluziilor auditului, toate acestea reprezentând garanții ale unei evaluări obiective. Implicit, legiuitorul ordinar a apreciat că regulile de desfășurare a procedurii propriu-zise de auditare, reprezentând modalități și operațiuni tehnice de verificare a sistemului informatizat de repartizare a cauzelor, rămân a fi stabilite prin norme cu caracter infralegal.

124. Așadar, Curtea constată că **nu sunt întemeiate criticile potrivit cărora dispozițiile art.I pct.26 contravin prevederilor art.1 alin.(5) și art.124 din Constituție, acestea reglementând garanții legale ale principiului independenței justiției și fiind formulate cu suficientă precizie și claritate.**

125. **Critica referitoare la dispozițiile art.I pct.45 prin raportare la prevederile art.1 alin.(3) și (5), art.16 alin.(1), art.132 alin.(1), art.134 alin.(1) și art.148 alin.(2) și alin.(4) din Constituție.** Art.I pct.45 din legea supusă controlului de constituționalitate prevede introducerea unei noi secțiuni, Secțiunea 2¹ - *Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție*, care urmează a funcționa în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Această secțiune face obiectul atât al unor **critici de ansamblu**, cu privire la înființarea Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție, (i) din perspectiva efectelor pe care instituirea acestei noi structuri de parchet o are asupra competențelor altor structuri deja existente, (ii) din perspectiva faptului că reglementează norme care țin de statutul procurorului, precum și (iii) din perspectiva creării unui regim discriminatoriu, neîntemeiat pe criterii obiective și raționale, cât și obiectul unor **critici punctuale** care vizează (iv) modul de reglementare a instituției procurorului șef al acestei secții și (v) competența procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție de a soluționa conflictele de competență ivite între structurile Ministerului Public.

126. (i) În ceea ce privește *critica referitoare la efectele pe care înființarea acestei Secții le are asupra competenței Direcției Naționale Anticorupție*, în sensul diminuării acesteia în ceea ce privește cercetarea infracțiunilor de corupție, a infracțiunilor asimilate și în legătură directă cu acestea, comise de către judecători, procurori, respectiv de către membrii C.S.M., precum și a celor comise de alte persoane alături de magistrați, diminuare a competenței care, în opinia autorilor sesizării, încălcă „recomandările Comisiei Europene cuprinse în rapoartele M.C.V.” și, implicit, prevederile art.148 alin.(2) și alin.(4) din Constituție, Curtea apreciază că aceasta este neîntemeiată.

127. Astfel, așa cum s-a subliniat în prealabil în ceea ce privește competența de reglementare a legiuitorului ordinar a normelor privind structura instanțelor de judecată, secțiile și completele specializate din cadrul acestora sau compunerea completelor de judecată, respectiv a faptului că stabilirea lor intră în marja legiuitorului de apreciere, în virtutea dispozițiilor constituționale cuprinse în art.126 alin.(1) și alin.(4), toate argumentele menționate sunt pe deplin aplicabile și în cazul structurilor de parchete care funcționează pe lângă instanțele de judecată, în condițiile legii, potrivit art.131 alin.(3) din Constituție. Așadar, opțiunea legiuitorului în sensul înființării unei noi structuri de parchet – secție, în cadrul Parchetului de pe lângă Î.C.C.J. –, corespunde competenței sale constituționale de legiferare în domeniul organizării sistemului judiciar.

128. Împrejurarea că, în urma înființării acestei noi structuri cu competențe proprii de investigare, o structură de parchet preexistentă pierde o parte dintre competențele sale legale nu constituie o problemă de constituționalitate. Atâta vreme cât respectiva structură de parchet nu are o consacrare constituțională, fiind înființată și funcționând tot ca rezultat al opțiunii legiuitorului ordinar, aspectele legate de competențele sale rămân în sfera de decizie a legiuitorului, în temeiul prevederilor constituționale cuprinse în art.131 alin.(2), potrivit căroră „*Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete, în condițiile legii.*”

129. În ceea ce privește invocarea în susținerea criticilor de neconstituționalitate a prevederilor **art.148 alin.(2) și alin.(4) din Constituție**, care prevăd prioritatea de aplicare a prevederilor tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și a celorlalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu față de dispozițiile contrare din dreptul intern, **întrucât nu este relevant niciun act european cu caracter obligatoriu care să susțină criticile formulate**, Curtea

constată că aceste norme constituționale nu au incidență în materia supusă controlului.

130. (ii) Referitor la *critica potrivit căreia*, în contradicție cu prevederile Legii nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative și, implicit, cu prevederile art.1 alin.(5) din Constituție, *Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 stabilește reglementări care se află în strânsă legătură cu statutul magistraților, motiv pentru care acestea trebuie reglementate în primul rând în Legea nr.303/2004*, Curtea consideră că și aceasta este neîntemeiată.

131. În prezent, Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, în Titlul III – Ministerul Public, Capitolul II – Organizarea Ministerului Public, prevede trei secțiuni referitoare la structurile de parchet înființate pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție: Secțiunea 1 - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Secțiunea 1¹ – Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și Secțiunea 2 – Direcția Națională Anticorupție. Cele două direcții sunt structuri cu personalitate juridică din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, cu competențe în combaterea criminalității organizate și terorismului, respectiv în combaterea infracțiunilor de corupție. Statutul procurorilor care își desfășoară activitatea în aceste structuri este cel prevăzut de dispozițiile Legii nr.303/2004, act normativ cu caracter de drept comun în materia statutului judecătorilor și procurorilor. Însă, având în vedere specializarea acestor parchete, legiuitorul a prevăzut unele dispoziții derogatorii sub aspectul condițiilor de acces (interviu organizat de comisii speciale), de evaluare anuală a rezultatelor sau de încetare a activității (revocarea prin ordin a procurorului șef) în ceea ce privește procurorii celor două direcții, chiar în cuprinsul acestei legi.

132. În mod similar, prin art.I pct.45 din legea supusă controlului constituțional, legiuitorul introduce o nouă secțiune – Secțiunea 2¹, intitulată *Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție*, care are competența exclusivă de a efectua urmărirea penală pentru infracțiunile săvârșite de judecători și procurori, inclusiv judecătorii și procurorii militari și cei care au calitatea de membri ai Consiliului Superior al Magistraturii. Dispozițiile cuprinse în noua reglementare stabilesc norme derogatorii de la Legea nr.303/2004, în ceea ce privește statutul procurorilor, sub aspectul numirii procurorului șef de secție, a delegării sau detașării procurorilor în această secție.

133. Deși este preferabil ca normele privind statutul și cariera procurorilor să se regăsească în mod unitar cuprinse într-un singur act normativ, respectiv Legea nr.303/2004, opțiunea legiuitorului de a reglementa distinct în cuprinsul actului normativ prin care se înființează noi structuri de parchet, respectiv Legea nr.304/2004, a acelor norme de drept care prezintă caracter de specificitate nu afectează constituționalitatea acestei din urmă legi, care este, deopotrivă, o lege organică, deci cu aceeași forță juridică cu legea care constituie dreptul comun în materie. Noile reglementări nu au aplicabilitate generală, nu înlocuiesc și nici nu modifică normele privind statutul procurorilor consacrat de Legea nr.303/2004, ci doar stabilesc acele elemente care derogă de la dreptul comun și care se vor aplica în regim de lege specială. Așadar, **dispozițiile art.I pct.45 sunt constituționale prin raportare la prevederile art.1 alin.(5) din Constituție, din perspectiva respectării normelor de tehnică legislativă.**

134. (iii) În ceea ce privește *critica, potrivit căreia înființarea acestei structuri de investigare a infracțiunilor exclusiv pentru categoria profesională a magistraților nu are la bază un criteriu obiectiv și rațional și reprezintă o evidentă măsură discriminatorie*, de natură a înfrânge principiul constituțional al egalității în drepturi, Curtea constată că aceasta este, de asemenea, neîntemeiată.

135. Înființarea unor structuri de parchet specializate pe domenii de competență materială (D.N.A. sau D.I.I.C.O.T.) sau personală (Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție) constituie expresia opțiunii legiuitorului, care, în funcție de necesitatea prevenirii și combaterii anumitor fenomene infracționale, decide cu privire la oportunitatea reglementării acestora.

136. Cât privește competența după calitatea persoanei sau personală (*ratione personae*), Curtea a reținut că „aceasta este determinată de o anumită calitate a subiectului activ al infracțiunii și reprezintă o derogare de la competența materială obișnuită. Competența personală este determinată de calitatea pe care o are făptuitorul în momentul săvârșirii infracțiunii sau în momentul începerii judecării” (Decizia nr.302 din 19 ianuarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.233 din data de 30 martie 2016, par.19).

137. Analizând dispozițiile Constituției, Curtea constată că însăși Legea fundamentală stabilește derogări de la competența materială obișnuită a parchetelor, având în vedere criteriul calității persoanei. Astfel sunt dispozițiile art.72 alin.(2) teza a doua, în cazul deputaților și senatorilor, „*Urmărirea și trimiterea în judecată penală se pot face numai de către Parchetul de pe lângă*

Înalta Curte de Casație și Justiție”, precum și art.96 alin.(4) teza întâi, în cazul punerii sub acuzare a Președintelui României, respectiv art.109 alin.(2) teza finală, în cazul miniștrilor, potrivit cărora „*Competența de judecată aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție*”.

138. De asemenea, Codul de procedură penală stabilește competența după calitatea persoanei în cazul *curților de apel*, potrivit art.38 alin.(1) lit.c), d), e), f) și g), în ceea ce îi privește pe judecătorii de la judecătorii, tribunale, curți de apel și Curtea Militară de Apel și procurorii de la parchetele care funcționează pe lângă aceste instanțe, avocați, notari publici, executori judecătorești, controlori financiari ai Curții de Conturi, precum și auditori publici externi, șefii cultelor religioase organizate în condițiile legii și ceilalți membri ai înaltului cler, care au cel puțin rangul de arhieru sau echivalent al acestuia, magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție, membrii Curții de Conturi, președintele Consiliului Legislativ, Avocatul Poporului, adjuncții Avocatului Poporului și pe chestori, precum și în cazul *Înaltei Curți de Casație și Justiție*, potrivit art.40 alin.(1), în ceea ce îi privește pe senatori, deputați și membrii din România în Parlamentul European, membrii Guvernului, judecătorii Curții Constituționale, membrii Consiliului Superior al Magistraturii, judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție și procurorii de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

139. În contextul normativ constituțional și legal prezentat mai sus, noile dispoziții stabilesc competența Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție de a efectua urmărirea penală pentru infracțiunile săvârșite de „*judecători și procurori, inclusiv judecătorii și procurorii militari și cei care au calitatea de membri ai Consiliului Superior al Magistraturii*”. Din analiza comparativă a conținutului normativ al dispozițiilor art.38 și art.40 din Codul de procedură penală prin raportare la norma modificatoare, Curtea constată că aceasta din urmă completează competența Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție de a efectua urmărirea penală pentru infracțiunile săvârșite de judecătorii de la judecătorii, tribunale, tribunale militare, curți de apel și Curtea Militară de Apel și procurorii de la parchetele care funcționează pe lângă aceste instanțe. În ceea ce îi privește pe membrii Consiliului Superior al Magistraturii, judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție și procurorii de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, infracțiunile săvârșite de aceștia sunt deja stabilite, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, în competența de cercetare penală a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

140. Cu privire la reglementarea competenței după calitatea persoanei, în ceea ce îi privește pe judecători și procurori, Curtea Constituțională s-a mai pronunțat statuând cu privire la constituționalitatea dispozițiilor criticate. Astfel, prin Decizia nr.599 din 21 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.886 din 5 decembrie 2014, par.16-18, Curtea a reținut că „dispozițiile art.38 alin.(1) lit.f) din Codul de procedură penală au preluat soluția legislativă care se regăsea în art.281 pct. 1 lit.b²) din Codul de procedură penală din 1968. Cu privire la conținutul acestora, instanța de contencios constituțional a statuat prin Decizia nr.909 din 1 noiembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.23 din 11 ianuarie 2013, că stabilirea competenței, inclusiv a celei după calitatea persoanei și instituirea regulilor de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești **sunt de competența exclusivă a legiuitorului**, care poate prevedea, în considerarea unor situații deosebite, reguli speciale de procedură, precum și modalități de exercitare a drepturilor procesuale, fără ca prin aceasta să se aducă atingere prevederilor constituționale. Astfel, reglementarea competenței curților de apel de a soluționa în primă instanță infracțiunile săvârșite de judecătorii de la curțile de apel și de procurorii de la parchetele care funcționează pe lângă aceste instanțe nu este de natură să aducă atingere prevederilor art.16 din Legea fundamentală, deoarece situația deosebită a acestor categorii profesionale justifică un tratament juridic diferit”. De asemenea, Curtea a constatat că „textul de lege criticat nu contravine liberului acces la justiție și nici dreptului la un proces echitabil. Instituirea unor reguli de competență după calitatea persoanei nu îngreuește dreptul persoanelor de a se adresa instanțelor judecătorești și de a beneficia de drepturile și garanțiile procesuale instituite prin lege, în cadrul unui proces public, judecat de către o instanță independentă, imparțială și stabilită prin lege, într-un termen rezonabil, condiții care sunt asigurate și în situația judecării cauzelor în primă instanță de către curțile de apel”.

141. Sub aspectul înființării Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție, la nivelul celui mai înalt parchet național, Curtea reține că aceasta are ca scop crearea unei structuri specializate, cu un obiect determinat de investigație, și constituie o garanție legală a principiului independenței justiției, sub aspectul componentei sale individuale, independența judecătorului. Se asigură, pe această cale, o protecție adecvată a magistraților împotriva presiunilor exercitate asupra lor, împotriva abuzurilor săvârșite prin sesizări/denunțuri arbitrare și se asigură o practică unitară, la nivelul acestei structuri de parchet, cu privire la efectuarea

actelor de urmărire penală pentru infracțiunile săvârșite de magistrați. Pe de altă parte, Curtea observă că normele cu privire la competența instanțelor judecătorești abilitate să judece cauzele penale privind judecătoria și procurorii rămân neschimbate, astfel că, potrivit dispozițiilor art.38 alin.(1) lit.c) și f) din Codul de procedură penală, curtea de apel judecă în primă instanță infracțiunile săvârșite de judecătoria de la judecătoria, de la tribunale, de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, respectiv de procurorii de la parchetele care funcționează pe lângă aceste instanțe, iar, potrivit dispozițiilor art.40 alin.(1) din Codul de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție judecă în primă instanță infracțiunile săvârșite de judecătoria acestei instanțe, respectiv de procurorii de la parchetul care funcționează pe lângă această instanță, precum și cele săvârșite de membrii Consiliului Superior al Magistraturii.

142. De altfel, stabilirea unor reguli speciale de competență cu privire la o anumită categorie de persoane nu reprezintă un element de noutate în actualul cadru normativ procesual penal. Astfel, Codul de procedură penală stabilește competența tribunalului militar, care, potrivit art.37 alin.(1), judecă în primă instanță toate infracțiunile comise de militari până la gradul de colonel inclusiv, și a curții militare de apel, care, în temeiul art.39 alin.(1), judecă în primă instanță anumite infracțiuni comise de militari, cele comise de judecătoria tribunalelor militare și de procurorii militari de la parchetele militare care funcționează pe lângă aceste instanțe, precum și cele săvârșite de generali, mareșali și amirali. Cu privire la normele speciale de competență a parchetelor militare, Curtea s-a pronunțat, de exemplu, prin Decizia nr.273 din 26 iunie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.559 din 4 august 2003. Cu acel prilej, Curtea a arătat că „instituirea instanțelor militare, a căror competență este determinată de calitatea persoanelor de militari sau de angajați ai anumitor organe [...] nu încalcă nici principiul egalității în drepturi, nici drepturile procesuale garantate în Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Existența unei competențe personale nu exclude egalitatea cetățenilor în fața legii, întrucât instituirea ei, care este atributul legiuitorului, așa cum se prevede în art.125 alin.(3) din Constituție [în prezent, art.126 alin.(2) din Constituția, republicată], nu se face în mod discriminatoriu, ci în raport cu specializarea cerută de calitatea de militar sau de angajat civil în forțele armate. De asemenea, nu se încalcă dreptul de acces liber la justiție, deoarece dispozițiile legale criticate nu înlătură posibilitatea

inculpatului de a beneficia de toate drepturile și garanțiile procesuale instituite prin lege, în cadrul unui proces echitabil”.

143. Prin Decizia nr.1363 din 27 octombrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.836 din 4 decembrie 2009, Curtea a constatat că „nu poate fi reținută pretinsa încălcare a principiului egalității în drepturi, întrucât textele de lege criticate se aplică tuturor persoanelor aflate în ipoteza normei criticate, fără privilegii sau discriminări arbitrare. În plus, *stabilirea unor reguli speciale de competență cu privire la o anumită categorie de persoane - militari în activitate, în sensul că în cauzele privind infracțiunile de corupție săvârșite de aceștia, urmărirea penală se efectuează de procurori militari din cadrul Direcției Naționale Anticorupție, indiferent de gradul militar pe care îl au persoanele cercetate, nu este contrară principiului egalității*, care, astfel cum a statuat în mod constant Curtea Constituțională în jurisprudența sa, nu înseamnă uniformitate, astfel încât, dacă la situații egale trebuie să corespundă un regim juridic egal, pentru situații diferite tratamentul nu poate fi decât diferit”.

144. Având în vedere aceste argumente, Curtea apreciază ca neîntemeiată critica, potrivit căreia înființarea acestei structuri de investigare a infracțiunilor exclusiv pentru categoria profesională a magistraților nu are la bază un criteriu obiectiv și rațional și reprezintă o măsură discriminatorie. Curtea constată că, *în considerarea unor valori și principii constituționale, aparține competenței legiuitorului ordinar dreptul de a adopta norme care să dea conținut Legii fundamentale*. Sub acest aspect, prin Decizia nr.20/2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.72 din 18 februarie 2000, Curtea a reținut că dispozițiile art.124 alin.(3) din Constituție, conform cărora judecătorii sunt independenți și se supun numai legii, „nu au un caracter declarativ, ci constituie norme constituționale obligatorii pentru Parlament, care are îndatorirea de a legifera instituirea unor mecanisme corespunzătoare de asigurare reală a independenței judecătorilor, fără de care nu se poate concepe existența statului de drept, prevăzut prin art.1 alin.(3) din Constituție”.

145. În concluzie, **critica de neconstituționalitate raportată la prevederile art.16 din Constituție este neîntemeiată, dispozițiile art.I pct.45 fiind în acord cu principiul egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților.**

146. (iv) Potrivit art.88¹ alin.(4) din legea supusă controlului de constituționalitate, „*Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție este condusă de un procuror șef secție, ajutat de un procuror șef adjunct, numiți în*

funcție de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile prezentei legi.” Critica de neconstituționalitate având ca obiect aceste norme, care prin modul de numire îi conferă procurorului șef de secție „o independență totală față de Parchetul din care face parte”, vizează încălcarea principiului controlului ierarhic consacrat în art.132 alin.(1) din Constituție.

147. Transpunerea în plan legal a principiului constituțional al controlului ierarhic pe care se fundamentează activitatea procurorilor în România o constituie prevederile art.65 din Legea nr.304/2004. Potrivit acestor dispoziții, „(1) Procurorii din fiecare parchet sunt subordonați conducătorului parchetului respectiv.

(2) Conducătorul unui parchet este subordonat conducătorului parchetului ierarhic superior din aceeași circumscripție.

(3) Controlul exercitat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, de procurorul-șef al Direcției Naționale Anticorupție, de procurorul-șef al Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism sau de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel asupra procurorilor din subordine se poate realiza direct sau prin procurori anume desemnați.”

148. În temeiul art.70 alin.(2) din Legea nr.304/2004, „Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este condus de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, ajutat de un prim-adjunct și un adjunct”. Mai mult, dispozițiile art.72 din lege prevăd că „Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție exercită, direct sau prin procurori anume desemnați, controlul asupra tuturor parchetelor”. Reglementând organizarea Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prevederile art.75 teza întâi din lege stabilesc că acesta „are în structură secții conduse de procurori-șefi, care pot fi ajutați de adjuncți.”

149. Din analiza coroborată a tuturor acestor norme, rezultă că procurorul șef de secție din structura Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este subordonat conducătorului acestui parchet. Așa cum s-a precizat mai sus, Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție este o structură specializată din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, astfel că procurorul șef al acestei secții este subordonat ierarhic procurorului general al Parchetului de pe lângă Î.C.C.J.

150. Prin urmare, Curtea constată că autorii sesizării își formulează critica pornind de la premisa greșită că modalitatea de numire a procurorului șef determină „independența totală față de Parchetul din care face parte”. Or, împrejurarea că procurorul șef al Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție este numit de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, în temeiul art.88¹ alin.(4) din legea supusă controlului de constituționalitate, în vreme ce procurorii șefi – al Direcției Naționale Anticorupție și, respectiv, al Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism – sunt numiți de Președintele României, la propunerea ministrului justiției, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii, în temeiul art.54 alin.(1) din Legea nr.303/2004, nu prezintă relevanță din perspectiva aplicării dispozițiilor art.132 alin.(1) din Constituție. Cu alte cuvinte, **indiferent de modul de numire în funcțiile de conducere în cadrul parchetelor**, potrivit principiului constituțional al controlului ierarhic pe care se fundamentează activitatea procurorilor, **toți aceștia sunt subordonați procurorului general al Parchetului de pe lângă Î.C.C.J.**

151. Astfel, în raporturile dintre procurorul șef al Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sunt aplicabile dispozițiile art.64 din Legea nr.304/2004, potrivit căreia „(1) *Dispozițiile procurorului ierarhic superior, date în scris și în conformitate cu legea, sunt obligatorii pentru procurorii din subordine*”, iar „(3) *Soluțiile adoptate de procuror pot fi infirmate motivat de către procurorul ierarhic superior, când sunt apreciate ca fiind nelegale*”. De asemenea, sunt incidente prevederile procesual penale cuprinse, de exemplu, în art.304, art.335 alin.(1), art.328 alin.(1) sau în art.339 alin.(2) din Codul de procedură penală.

152. Pentru aceste argumente, Curtea constată că normele introduse prin **dispozițiile art.I pct.45, în ceea ce privește art.88¹ alin.(4) din Legea nr.304/2004, respectă principiul constituțional consacrat de art.132 alin.(1) din Legea fundamentală.**

153. (v) Pornind de la dispozițiile nou introduse, cuprinse în art.88¹ alin.(2), care prevăd că Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție își păstrează competența de urmărire penală și în situația în care, alături de procurori și judecători, sunt cercetate și alte persoane, **autorii sesizării susțin că dispozițiile art.88¹ alin.(5) încalcă prevederile art.1 alin.(5) din Constituție, întrucât nu**

prevăd procedura efectivă de soluționare a conflictelor de competență care se pot ivi între această secție și celelalte structuri de parchet.

154. Dispozițiile art.88¹ alin.(5) din legea supusă controlului de constituționalitate au următorul conținut: „*Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție soluționează conflictele de competență apărute între Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție și celelalte structuri sau unități din cadrul Ministerului Public.*”

155. Analizând dispozițiile criticate, Curtea reține că, prin instituirea unor structuri de parchet cărora legea le atribuie competență exclusivă în domeniile proprii de activitate investigativă, pot apărea situații în care două sau mai multe astfel de entități se consideră deopotrivă competente să instrumenteze o cauză sau, dimpotrivă, se consideră toate incompetente și își declină reciproc competența. Conflictele de competență pot fi pozitive sau negative.

156. În temeiul art.58 alin.(1) și alin.(2) din Codul de procedură penală, „*organul de urmărire penală este dator să își verifice competența imediat după sesizare*”, iar „*dacă procurorul constată că nu este competent să efectueze sau să supravegheze urmărirea penală, dispune de îndată, prin ordonanță, declinarea de competență și trimite cauza procurorului competent*”. Mai mult, dispozițiile art.63 alin.(4) teza întâi prevăd că „*Conflictul de competență dintre 2 sau mai mulți procurori se rezolvă de către procurorul ierarhic superior comun acestora*”.

157. Prin urmare, dispozițiile art.88¹ alin.(5) din legea supusă controlului de constituționalitate au ca scop rezolvarea unor astfel de situații, stabilind competența procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, care este procurorul ierarhic imediat superior în subordinea căruia își desfășoară activitatea structurile de parchet aflate în conflict, de a decide cărei structuri îi revine competența de a efectua urmărirea penală în respectiva cauză. Norma criticată nu face altceva decât să transpună norma cu caracter general, cuprinsă în art.63 alin.(4) teza întâi din Codul de procedură penală, la situația concretă a unor conflicte apărute între Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție și celelalte structuri sau unități din cadrul Ministerului Public, procedura de soluționare a conflictului fiind cea după care se soluționează orice conflict de competență ivit între procurori.

158. De altfel, Curtea observă că, în mod similar, dispozițiile art.1 alin.(3¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.43/2002 privind Departamentul Național Anticorupție, „*Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de*

Casație și Justiție soluționează conflictele de competență apărute între Direcția Națională Anticorupție și celelalte structuri sau unități din cadrul Ministerului Public”.

159. Pentru aceste argumente, Curtea apreciază că normele introduse prin dispozițiile art.I pct.45, în ceea ce privește art.88¹ alin.(4) din Legea nr.304/2004, respectă principiul constituțional consacrat de art.1 alin.(5) din Legea fundamentală, sub aspectul condițiilor de calitate pe care norma trebuie să le îndeplinească.

160. *Critica referitoare la dispozițiile art.I pct.61 prin raportare la prevederile art.73 alin.(3) lit.1) din Constituție.* Art.I pct.61 din legea supusă controlului de constituționalitate prevede că: „După articolul 134¹ se introduce un nou articol, art.134², cu următorul cuprins: (1) Președintele curții de apel poate dispune ca, la instanțele cu volum mare de activitate din circumscripția curții de apel, să fie încadrate persoane, foști judecători care și-au încetat activitatea din motive neimputabile, pentru redactarea proiectelor de hotărâri judecătorești.

(2) Dispoziția prevăzută la alin.(1) poate fi luată pe baza procedurii stabilite de Consiliul Superior al Magistraturii, care va cuprinde inclusiv criteriile pentru identificarea situațiilor în care este necesară colaborarea cu foștii judecători.”

161. *Critica de neconstituționalitate vizează lipsa de precizie și claritate a redactării, textul fiind lacunar cu privire la condițiile în care vor fi încadrați foștii judecători și cu privire la statutul lor profesional,* împrejurare ce, în opinia autorilor sesizării, încalcă dispozițiile art.73 alin.(3) lit.1) din Constituție, referitoare la reglementarea acestor prevederi prin lege organică.

162. Hotărârea judecătorească, *stricto sensu*, reprezintă actul final și de dispoziție al instanței prin care se soluționează cu autoritate de lucru judecat litigiul dintre părți (*quod iudex sentit*) sau prin care instanța se dezinvestește; *lato sensu*, însă, hotărârea judecătorească vizează, pe lângă actul final al judecății (sentință, decizie și, în unele cazuri, chiar încheiere), și măsurile dispuse pe parcursul soluționării cauzei prin încheierile de ședință. În cele ce urmează, Curtea își va raporta analiza la hotărârea judecătorească, *stricto sensu*.

163. Sensul art.124 alin.(1) din Constituție este acela că instanțele judecătorești care înfăptuiesc justiția, potrivit art.126 alin.(1) din Constituție, trebuie să respecte legea, de drept material sau procesual, aceasta fiind cea care guvernează toate raporturile sociale deduse judecății. Dispoziția constituțională consacră principiul legalității actului de justiție și trebuie corelată cu prevederea

art.16 alin.(2) din Constituție care prevede că „*Nimeni nu este mai presus de lege*” și cu cea a art.124 alin.(3) din Constituție, care prevede alte două principii constituționale: independența judecătorului și supunerea lui numai legii. Aceste dispoziții fundamentează activitatea instanțelor judecătorești, pe de o parte, și fixează poziția lor față de lege, pe de altă parte. Este unanim acceptat că atribuțiile judecătorului implică identificarea normei incidente, analiza conținutului său și o necesară aplicare a acesteia la faptele juridice pe care le-a stabilit. Astfel, în activitatea sa de înlăptuire a justiției, judecătorul interpretează legea, realizând un echilibru între spiritul și litera ei, între exigențele de redactare și scopul urmărit de legiuitor, și o aplică raportului conflictual dedus judecării, soluționându-l printr-o hotărâre judecătorească, întemeiată pe un raționament juridic, care stabilește soluția judicioasă aplicabilă situației de fapt care a generat conflictul.

164. Tocmai în considerarea acestei finalități, Constituția consacră principiul potrivit căruia „*Justiția se înlăptuiește în numele legii*”, eliminând orice altă sursă care ar putea constitui un temei al arbitrariului sau al nedreptății. Realizarea justiției nu poate fi un act subiectiv, *pro causa*, al judecătorului, ci unul obiectiv, imparțial, derivat din raportarea la lege a situației de fapt și din supunerea judecătorului față de lege. Abaterea de la aceste rigori, bazată pe motive de subiectivitate, poate fi sancționată prin intermediul căilor de atac prevăzute de lege împotriva hotărârii judecătorești.

165. Înlăptuirea justiției, în numele legii, are semnificația că actul de justiție izvorăște din normele legale, iar forța lui executorie derivă tot din lege. Altfel spus, hotărârea judecătorească reprezintă un act de aplicare a legii pentru soluționarea unui conflict de drepturi sau interese, constituind mijlocul de restabilire a ordinii de drept și de consolidare a încrederii cetățeanului în autoritatea statului. Hotărârea judecătorească, având autoritate de lucru judecat, răspunde nevoii de securitate juridică, părțile având obligația să se supună efectelor obligatorii ale actului jurisdicțional, fără posibilitatea de a mai pune în discuție ceea ce s-a stabilit deja pe calea judecării. Așa fiind, ***hotărârea judecătorească se situează în sfera actelor de autoritate publică***, fiind investită cu o eficiență specifică de către ordinea normativă constituțională. Datorită acestui fapt, ***hotărârea judecătorească - desemnând tocmai rezultatul activității judiciare - reprezintă, fără îndoială, cel mai important act al justiției*** (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr.972 din 21 noiembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.800 din 28 noiembrie 2012).

166. *Soluționarea unei cauze se realizează ca urmare a deliberării judecătorului sau judecătorilor care compun completul de judecată* și pronunțării hotărârii judecătorești, după ce s-au închis dezbaterile în cauză.

167. La *deliberare* iau parte numai membrii completului în fața cărora a avut loc dezbaterile. Deliberarea se realizează în secret și este actul procesual prin care completul de judecată verifică și evaluează materialul probator și procedural al cauzei, în vederea adoptării soluției ce urmează să rezolve conflictul de drept. *Obiectul deliberării îl constituie chestiunile de fapt și chestiunile de drept deduse judecătii.* În materie penală, potrivit art.393 alin.(2) și alin.(3) din Codul de procedură penală, deliberarea poartă asupra existenței faptei și vinovăției inculpatului, asupra stabilirii pedepsei, asupra stabilirii măsurii educative ori măsurii de siguranță, dacă este cazul să fie luată, precum și asupra deducerii duratei măsurilor preventive privative de libertate și a internării medicale, respectiv asupra reparării pagubei produse prin infracțiune, asupra măsurilor preventive și asigurătorii, a mijloacelor materiale de probă, a cheltuielilor judiciare, precum și asupra oricărei alte probleme privind justa soluționare a cauzei. În materie civilă, potrivit art.397 alin.(1) din Codul de procedură civilă, instanța este obligată să se pronunțe asupra tuturor cererilor deduse judecătii, neputând acorda mai mult sau altceva decât s-a cerut, dacă legea nu prevede altfel.

168. *Luarea hotărârii* (art.394 din Codul de procedură penală și art.398 din Codul de procedură civilă) trebuie să fie *rezultatul acordului membrilor completului de judecată*, iar când unanimitatea nu poate fi întrunită, hotărârea se ia cu majoritatea membrilor completului de judecată. În situația în care nu se poate întruni majoritatea, judecarea cauzei se reia în *complet de divergență*, iar, dacă în cursul deliberării, instanța apreciază că o anumită împrejurare trebuie lămurită și este necesară reluarea cercetării judecătorești sau a dezbaterilor [art.395 alin.(1) din Codul de procedură penală] sau găsește că sunt necesare probe sau lămuriri noi (art.400 din Codul de procedură civilă), *repune cauza pe rol*.

169. Potrivit art.406 - *Redactarea și semnarea hotărârii* din Codul de procedură penală, hotărârea se redactează de *unul dintre judecătorii care au participat la soluționarea cauzei*, în cel mult 30 de zile de la pronunțare, și se semnează de *toți membrii completului* și de greșier. Potrivit art.426 - *Redactarea și semnarea hotărârii* din Codul de procedură civilă, hotărârea se redactează de *judecătorul care a soluționat procesul*. În ipoteza litigiilor de muncă în care completul este constituit prin includerea asistenților judiciari, în temeiul art.55

alin.(1) din Legea nr.304/2004, președintele îl va putea desemna pe unul dintre aceștia să redacteze hotărârea. În cazul în care unul dintre judecători sau asistenți judiciari a rămas în minoritate la deliberare, el își va redacta opinia separată, care va cuprinde expunerea considerentelor, soluția pe care a propus-o și semnătura acestuia. De asemenea, judecătorul care este de acord cu soluția, dar pentru considerente diferite, va redacta separat opinia concurentă. În toate cazurile, hotărârea va fi semnată de membrii completului de judecată și de către grefier. Așadar, cele două norme procedurale prevăd responsabilitatea judecătorului care a soluționat procesul de a redacta hotărârea, în cazul completelor colegiale, având compunerea prevăzută de lege, obligația de redactare revenind oricărui dintre membrii completului.

170. Hotărârea prin care instanța soluționează fondul cauzei trebuie să conțină o parte introductivă, o expunere/considerentele și dispozitivul. **Expunerea sau considerentele hotărârii reprezintă motivarea hotărârii.** Potrivit art.403 alin.(1) din Codul de procedură penală, expunerea trebuie să cuprindă, printre altele, motivarea soluției cu privire la latura penală, prin analiza probelor care au servit ca temei pentru soluționarea laturii penale a cauzei și a celor care au fost înlăturate, și motivarea soluției cu privire la latura civilă a cauzei, precum și analiza oricăror elemente de fapt pe care se sprijină soluția dată în cauză și arătarea temeiurilor de drept care justifică soluțiile date în cauză. În caz de condamnare, în temeiul art.403 alin.(2) din cod, expunerea trebuie să mai cuprindă fapta, respectiv fiecare faptă reținută de instanță în sarcina inculpatului, forma și gradul de vinovăție, circumstanțele agravante sau atenuante, starea de recidivă, timpul ce se deduce din pedeapsa pronunțată și actele din care rezultă perioada ce urmează a fi dedusă. Potrivit art.425 alin.(1) lit.b) din Codul de procedură civilă, considerentele hotărârii vor arăta obiectul cererii și susținerile pe scurt ale părților, expunerea situației de fapt reținută de instanță pe baza probelor administrate, motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază soluția, arătându-se atât motivele pentru care s-au admis, cât și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților.

171. Motivarea unei hotărâri trebuie să fie clară și precisă, să se refere la probele administrate în cauză și să fie în concordanță cu acestea, să răspundă în fapt și în drept la toate aspectele incidente în cauză, să conducă în mod logic și convingător la soluția din dispozitiv. Hotărârea instanței trebuie să cuprindă, ca o garanție a caracterului echitabil al procedurii judiciare și al respectării dreptului la apărare al părților, **motivele de fapt și de drept care au format convingerea**

instanței, precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile/apărările părților. Considerentele hotărârii, reprezentând explicitarea soluției din dispozitiv, sprijinul necesar al acestuia, fac corp comun cu dispozitivul și intră deopotrivă în autoritate de lucru judecat, raportat la părțile din dosar și obiectul cauzei.

172. În conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum și de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinare și de practicile diferite privind prezentarea și redactarea sentințelor și hotărârilor în diferite state (Hotărârea din 15 februarie 2007, pronunțată în *Cauza Boldea împotriva României*, par.29). Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate.

173. Obligatorietatea motivării hotărârilor judecătorești constituie o condiție a procesului echitabil, exigență a art.21 alin.(3) din Constituția României și art.6 alin.(1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Astfel cum se reține în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, în Hotărârea din 28 aprilie 2005, pronunțată în *Cauza Albina împotriva României*, par.30, dreptul la un proces echitabil, garantat de art.6 par. 1 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, „include printre altele dreptul părților de a prezenta observațiile pe care le consideră pertinente pentru cauza lor. Întrucât Convenția nu are drept scop garantarea unor drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective (*Hotărârea Artico împotriva Italiei*, din 13 mai 1980, seria A, nr.37, p. 16, paragraful 33), acest drept nu poate fi considerat efectiv decât dacă aceste observații sunt în mod real "ascultate", adică în mod corect examinate de către instanța sesizată. Altfel spus, art.6 implică mai ales în sarcina "instanței" obligția de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, argumentelor și al elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța [*Hotărârea Perez împotriva Franței* (GC), Cererea nr.47.287/99, paragraful 80, CEDH 2004-I, și *Hotărârea Van der Hurk împotriva Olandei*, din 19 aprilie 1994, seria A, nr.288, p.19, paragraful 59]”. De asemenea, se reține în practica instanței de contencios european al drepturilor omului că obligația instanței de a răspunde prin motivare la argumentele prezentate de părți este justificată, întrucât „numai prin pronunțarea unei hotărâri motivate poate fi realizată o corectă administrare a justiției”

(Hotărârea din 27 septembrie 2001, pronunțată în *Cauza Hirvisaari împotriva Finlandei*, par.30).

174. Totodată, în Hotărârea din 9 decembrie 1994, pronunțată în *Cauza Ruiz Torija împotriva Spaniei*, par.29, instanța europeană a arătat că „problema de a ști dacă o instanță și-a încălcat obligația de a motiva ce decurge din art.6 din Convenție nu se poate analiza decât în lumina circumstanțelor speței”.

175. În fine, prin Hotărârea din 7 martie 2017, pronunțată în *Cauza Cerovsek și Bozicnik împotriva Sloveniei*, Curtea europeană a statuat că **„judecătorii care nu au participat la proces, nu pot motiva și semna hotărârea judecătorească, pentru că nu pot oferi garanția că s-a realizat o bună administrare a actului de justiție.** „În cazul de față, Curtea este chemată să determine dacă reclamanții au beneficiat de un proces echitabil, în pofida faptului că motivarea deciziei de condamnare pronunțată de instanța națională nu a fost realizată de judecătorul care a pronunțat-o, ci de alți judecători, care nu au participat la proces” (par.38). „Curtea este conștientă de lipsa de implicare a celor doi judecători în procesul de administrare a probelor. Observă că judecătorii D.K.M. și M.B. nu au participat la proces în niciun fel și și-au întocmit motivările exclusiv pe baza probelor deja existente din documentele scrise depuse la dosar” (par.42). „În ceea ce privește problema pensionării judecătorului A.K., motivul invocat pentru lipsa motivării scrise a sentinței de condamnare, care, în opinia instanțelor naționale a condus la circumstanțe excepționale care au justificat o abatere de la procedura internă standard, Curtea observă că data pensionării ar fi trebuit să fie cunoscută judecătorului A.K. în avans. Prin urmare, ar fi trebuit, în principiu, să fie luate măsuri fie pentru ca judecătoria să finalizeze în timp util dosarele reclamanților, fie să implice un alt judecător într-un stadiu incipient al procedurii. [...] Prin urmare, Curtea nu poate fi de acord cu guvernul că au existat motive întemeiate de a se abate de la procedura standard, la care acuzatul ar fi avut dreptul în temeiul dreptului intern. În plus, este surprinzător faptul că, în ciuda unui termen legal de treizeci de zile, motivele scrise nu au fost furnizate timp de trei ani de la pronunțarea verdictelor, timp în care dosarele au fost pierdute și a fost necesară reconstituirea lor” (par.44). „În concluzie, Curtea consideră că dreptul reclamanților la un proces echitabil a fost încălcat din cauza faptului că judecătorul care a condus procesul nu a prezentat motivarea scrisă a sentinței de condamnare și din cauza lipsei măsurilor adecvate care să compenseze această deficiență” (par.47).

176. Având în vedere aceste argumente, Curtea Constituțională reține că **redactarea hotărârii judecătorești**, actul final și de dispoziție al instanței prin care se soluționează cu autoritate de lucru judecat litigiul dintre părți, **este rezultatul activității de deliberare**, desfășurată în secret, la care participă doar judecătorii care au calitatea de membri ai completului în fața căruia a avut loc dezbaterea. Doar aceștia se pot pronunța asupra chestiunilor de fapt și de drept deduse judecării, soluționându-le. Prin urmare, **legea prevede expres că hotărârea se redactează de unul dintre judecătorii care au participat la soluționarea cauzei**. Mai mult, **redactarea unei hotărâri judecătorești este inerent legată de motivarea ei**, acest din urmă aspect constituind, astfel cum s-a arătat mai sus, **o obligație a judecătorului cauzei ce decurge din prevederile art.6 al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale**. Toate aceste aspecte constituie garanții ale dreptului părților la un proces echitabil, judecat de o instanță independentă și imparțială, care se supune numai legii.

177. Or, în situația în care nu judecătorul care a participat la dezbateri și la deliberări este acela care redactează/motivează hotărârea judecătorească, garanțiile pe care Constituția și legea le consacră pentru protejarea dreptului la un proces echitabil, pentru asigurarea unei justiții imparțiale, înfăptuite în numele legii, rămân instrumente declarative, lipsite de efectivitate, inutile. Cu alte cuvinte, întreaga reglementare referitoare la independența justiției, la regulile de procedură penală sau civilă referitoare la soluționarea cauzelor, la necesitatea săvârșirii unui act de justiție motivat, este lipsită de efecte juridice dacă hotărârea judecătorească prin care „se spune dreptul” este întocmită de o persoană care nu îndeplinește calitatea de judecător al cauzei, deci care este străină procedurii jurisdicționale, actului deliberativ care a condus la soluția adoptată și, implicit, actului de justiție în sine.

178. Motivarea hotărârii judecătorești este un act inerent funcției judecătorului cauzei, constituie expresia independenței sale și nu poate fi transferată către o terță persoană. Motivarea nu constituie doar premisa unei bune înțelegeri a hotărârii, dar și garanția acceptării sale de către justițiabil, care se va supune actului de justiție având încrederea că nu este un act arbitrar. Ea reprezintă un element esențial al hotărârii judecătorești, o puternică garanție a imparțialității judecătorului și a calității actului de justiție, precum și o premisă a exercitării corespunzătoare de către instanța superioară a atribuțiilor de control judiciar de

legalitate și temeinicie. Or, în condițiile în care hotărârea judecătorească ar fi redactată/motivată de o altă persoană decât judecătorul cauzei, justițiabilul este lipsit tocmai de aceste garanții.

179. În consecință, Curtea constată că **dispozițiile legale criticate care prevăd încadrarea unor persoane, foști judecători care și-au încetat activitatea din motive neimputabile, pentru redactarea proiectelor de hotărâri judecătorești sunt neconstituționale, contravenind dispozițiilor art.21 alin.(3), art.124 și art.126 alin.(1) din Constituție.**

180. Dincolo de aceste argumente peremptorii, Curtea apreciază că aceste norme contravin și dispozițiilor invocate de autorii sesizării, respectiv art.73 alin.(3) lit.1) din Constituție, care prevăd reglementarea prin lege organică a organizării instanțelor judecătorești, întrucât textele de lege criticate nu cuprind condițiile în care vor fi încadrați foștii judecători care și-au încetat activitatea din motive neimputabile și nici nu stabilesc statutul lor profesional. Împrejurarea că norma face trimitere la un act adoptat de Consiliul Superior al Magistraturii prin care se va stabili procedura pe baza căreia vor fi încadrate aceste persoane, precum și criteriile pentru identificarea situațiilor în care este necesară „colaborarea” cu foștii judecători nu face altceva decât să sporească imprevizibilitatea textului și să îl vicieze suplimentar prin raportare la dispozițiile art.1 alin.(4) din Constituție, care consacră principiul separației puterilor în stat. Sub acest aspect, Curtea face trimitere la jurisprudența sa (de exemplu, Decizia nr.244 din 19 aprilie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.469 din 23 iunie 2016), care a stabilit că, „prin trimiterea la acte administrative, cu forță juridică inferioară legii, care reglementează, în absența unor norme cu forță juridică a legii organice, procedura și cazurile de modificare și/sau suspendare a raporturilor de serviciu”, dispozițiile legale criticate aduc atingere art.73 din Constituție. „Dispozițiile de lege criticate nu respectă normele de tehnică legislativă, de vreme ce, potrivit Legii nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.260 din 21 aprilie 2010, ordinele cu caracter normativ se emit numai pe baza și în executarea legii și trebuie să se limiteze strict la cadrul stabilit de actele pe baza și în executarea cărora au fost emise, fără ca prin acestea să poată fi completată legea, astfel cum s-a procedat prin ordinul ministrului afacerilor interne menționat.” Având în vedere cele menționate, Curtea a constatat că „prin delegarea unei atribuții ce aparține în exclusivitate legiuitorului către un membru al Guvernului

sunt încălcate și prevederile art.1 alin.(4) din Constituție referitor la principiul separației și echilibrului puterilor în stat, precum și art.1 alin.(5) din Constituție, în componenta sa referitoare la previzibilitatea și accesibilitatea legii, întrucât personalul vizat, care se poate raporta, în aceste condiții, doar la prevederile lacunare ale legii, nu este în măsură să își adapteze conduita în mod corespunzător și nici să aibă reprezentarea precisă a executării raporturilor de serviciu”.

181. Prin urmare, Curtea reține că **dispozițiile art.I pct.61 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 contravin și prevederilor constituționale cuprinse în art.1 alin.(4) și alin.(5) și în art.73 alin.(3) lit.I).**

182. *Critica referitoare la dispozițiile art.I pct.62 prin raportare la prevederile art.1 alin.(3), (4) și (5) și în art.133 alin.(1) din Constituție.* Art.I pct.62 din legea supusă controlului de constituționalitate prevede că: „*Articolul 135 se modifică și va avea următorul cuprins: (1) Statele de funcții și de personal pentru curțile de apel, tribunale, tribunale specializate, judecătorii și parchete se aprobă prin ordin al ministrului justiției.*

(2) Majorarea sau reducerea schemelor de personal pentru curțile de apel, tribunale, tribunale specializate, judecătorii și parchete se aprobă cu avizul conform al secțiilor corespunzătoare ale Consiliului Superior al Magistraturii, prin ordin al ministrului justiției.”

183. *Critica de neconstituționalitate vizează eliminarea avizului conform al Consiliului Superior al Magistraturii pentru aprobarea statelor de funcții și de personal pentru curțile de apel, tribunale, tribunale specializate, judecătorii și parchete,* împrejurare care, în opinia autorilor sesizării, încalcă prevederile cuprinse în art.1 alin.(3), (4) și (5) și în art.133 alin.(1) din Constituție, care instituie rolul Consiliului Superior al Magistraturii de garant al independenței justiției.

184. Analizând normele supuse controlului, Curtea observă că, prin dispozițiile art.I pct.62 din legea criticată, pe lângă modificarea alin.(1) al art.135 din Legea nr.304/2004, în sensul eliminării avizului conform al Consiliului Superior al Magistraturii pentru aprobarea statelor de funcții și de personal pentru instituțiile enumerate, legiuitorul introduce o nouă normă la alin.(2) al art.135, respectiv aprobarea prin ordin al ministrului justiției, cu avizul conform al secțiilor corespunzătoare ale Consiliului Superior al Magistraturii, a majorării sau reducerii schemelor de personal pentru curțile de apel, tribunale, tribunale specializate, judecătorii și parchete. Cu alte cuvinte, *operând aceste modificări, legiuitorul nu*

a înlăturat controlul Consiliului Superior al Magistraturii asupra structurii de personal al instanțelor și parchetelor, ca garanție a independenței funcționale a judiciarului față de executiv, *ci, dimpotrivă, a stabilit avizul conform al acestei autorități cu privire la actul relevant din punct de vedere al dimensionării instanțelor și parchetelor, respectiv schema de personal*. Astfel, orice modificare care vizează numărul de judecători sau de procurori de la instanțe și parchete trebuie să primească, prealabil aprobării de către ministrul justiției, avizul conform al secțiilor corespunzătoare ale Consiliului.

185. Având în vedere aceste aspecte, Curtea constată că **modificările prevăzute de dispozițiile art.I pct.62 din legea criticată sunt constituționale prin raportare la prevederile art.1 alin.(3), (4) și (5) și în art.133 alin.(1) din Constituție.**

186. În concluzie, analizând criticile de neconstituționalitate intrinsecă, Curtea constată că dispozițiile art.I pct.2, 4, 29 și 61 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară sunt neconstituționale, obiecția cu un atare obiect urmând a fi admisă, în vreme ce dispozițiile art.I pct.5, 14, 26, 30, 45 și 62 din lege sunt constituționale în raport de criticile formulate, astfel că obiecția cu un atare obiect va fi respinsă, ca neîntemeiată.

187. În acord cu jurisprudența sa constantă (a se vedea Decizia nr.1.177 din 12 decembrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.871 din 20 decembrie 2007, Deciziile nr.872 și nr.874 din 25 iunie 2010, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.433 din 28 iunie 2010 sau Decizia nr.975 din 7 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.568 din 11 august 2010), Curtea observă că decizia prin care obiecția de neconstituționalitate a fost parțial admisă are ca efect deschiderea de drept a procedurii de reexaminare a legii de către Parlament pentru punerea de acord a prevederilor neconstituționale cu decizia Curții Constituționale, în temeiul art.147 alin.(2) din Constituție. În cadrul acestei proceduri, Parlamentul poate modifica și alte prevederi legale numai dacă acestea se găsesc într-o legătură indisolubilă cu dispozițiile declarate ca fiind neconstituționale, pentru a asigura caracterul unitar al reglementării și, în măsura în care se impune, va recorela celelalte dispoziții ale legii ca și operațiune de tehnică legislativă, fără a putea aduce alte modificări de substanță legii în cauză.

188. Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.a) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.11 alin.(1) lit.A.a), al art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi, în ceea ce privește dispozițiile art.I pct.2, 4, 29 și 61 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, și cu majoritate de voturi, cu privire la celelalte dispoziții criticate,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Admite obiecția de neconstituționalitate formulată de un număr de 29 de senatori aparținând grupului parlamentar al Partidului Național Liberal, respectiv Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, și constată că dispozițiile art.I pct.2, 4, 29 și 61 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară sunt neconstituționale.

2. Respinge, ca neîntemeiată, obiecția de neconstituționalitate formulată de aceiași autori și constată că celelalte dispoziții ale Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară sunt constituționale în raport de criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președinților celor două Camere, prim-ministrului, Înaltei Curți de Casație și Justiție și Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 23 ianuarie 2018.

**PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE,**

Prof. univ. dr. Valer Dorneanu

MAGISTRAT-ASISTENT ȘEF,

Mihaela Senia Costinescu